

คำปรารภ

อุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตเคียงคู่กับการพัฒนา กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทย เช่น อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และ อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมเหล่านี้สามารถนำวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในประเทศมาใช้ใน สัดส่วนที่สูง รวมทั้งยังมีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศ และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้นได้ ทำให้ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้าและส่งออกไปจำหน่ายยัง ต่างประเทศ อาเซียนเป็นตลาดการค้าที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากอยู่ใกล้และได้เปรียบทางการค้า เมื่อเทียบกับประเทศที่อยู่ห่างไกล ดังนั้น การที่จะส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยให้ พัฒนาก้าวไกลในต่างประเทศ กลุ่มประเทศอาเซียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นหรือก้าวแรกในการทำหาคความ สามารถในการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยในเวทีการค้าโลกได้เป็นอย่างดี

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทย ทั้งบทบาทในอดีต ปัจจุบันและที่จะมีต่อไปในอนาคต ทั้งภายใน ประเทศและต่างประเทศ จึงได้ดำเนินการศึกษาเรื่อง “สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน” ขึ้น เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม พื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน และเพื่อให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการ พิจารณาหาทางเลือกจัดทำแผนและ/หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานต่อไป

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่หวังว่าเอกสารวิชาการฉบับนี้จะมีประโยชน์ ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยได้เป็นอย่างดี

(นายอนุสรณ์ เนื่องผลมาก)

อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตามแผนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศไว้ 13 สาขา ซึ่งในแผนการปรับโครงสร้างดังกล่าว มีอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญหลายชนิดที่ใช้วัตถุดิบหลักในประเทศ และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้นได้ ผู้เขียนได้พิจารณาเลือกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญ 4 สาขา มาศึกษาในครั้งนี้ คือ อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า เพราะการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยให้ก้าวไกลไปอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบสถานภาพของอุตสาหกรรมพื้นฐานนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต ด้านการบริโภค ด้านเทคโนโลยี และด้านการตลาด เพื่อที่จะได้นำข้อมูลจากการศึกษาดังกล่าวไปพิจารณาหาทางเลือกเพื่อจัดทำแผนและ/หรือโครงการต่างๆ ของอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐต่อไป

รายงานการศึกษาเรื่อง สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนนี้ เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบสถานภาพทางด้านตลาดการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยในภูมิภาคอาเซียน และได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นรายงานวิชาการออกเผยแพร่เพื่อประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจต่อไป

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณेमอมอร์ จงรักษ์ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการศึกษา จัดทำ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานต้นฉบับรายงานวิชาการเรื่อง “สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน” จนบรรลุผลสำเร็จด้วยดี

นายมงคล วิมลรัตน์
 กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ
 สำนักอุตสาหกรรมพื้นฐาน
 กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 บทนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	6
1.4 วิธีการศึกษา	7
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	7
บทที่ 2 อุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญ	8
2.1 ภาพรวมอุตสาหกรรม	8
2.2 อุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทย	10
2.3 อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	10
2.4 อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	13
2.5 อุตสาหกรรมปิโตรเคมี	14
2.6 อุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	16
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของแต่ละประเทศคู่ค้าของไทยในกลุ่มอาเซียน	20
3.1 กลุ่มประเทศอาเซียน	20
3.2 สัดส่วนของตลาดที่สำคัญในการส่งออกสินค้าของไทยไปต่างประเทศ	21
3.3 สภาพทั่วไปของแต่ละประเทศคู่ค้าของไทยในอาเซียน	23
3.4 การค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศคู่ค้าในกลุ่มอาเซียน	27
บทที่ 4 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในอาเซียน	32
4.1 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในอาเซียน	32
4.2 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยในอาเซียน	40
4.3 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยในอาเซียน	42
4.4 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยในอาเซียน	43
4.5 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยในอาเซียน	47
4.6 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในอาเซียน	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	52
5.1 สรุป	52
5.2 ข้อเสนอแนะ	55
เอกสารอ้างอิง	58

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	2
ตารางที่ 2	4
ตารางที่ 3	12
ตารางที่ 4	15
ตารางที่ 5	17
ตารางที่ 6	19
ตารางที่ 7	22
ตารางที่ 8	28
ตารางที่ 9	33
ตารางที่ 10	35
ตารางที่ 11	41
ตารางที่ 12	44
ตารางที่ 13	46
ตารางที่ 14	48
ตารางที่ 15	50
ตารางที่ 16	51

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บทนำ

หลังจากประเทศไทยได้ฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 และเริ่มมีการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจดีขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2543 - 2545 ที่ผ่านมามีตัวเลขอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ร้อยละ 4.6, 1.9 และ 5.2 (ประมาณการ) ตามลำดับ นั้น ต่อจากนี้ไปการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปได้อย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ จะขึ้นอยู่กับการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของชาติที่จะต้องคำนึงถึงพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองและสามารถแข่งขันได้ในเวทีการค้าของโลกเป็นหลัก ซึ่งในภาพรวมแล้วภาคการค้าทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรม ล้วนมีส่วนและบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

การส่งออกและการนำเข้าสินค้าเป็นกิจกรรมการค้าระหว่างประเทศกิจกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หากประเทศใดมีดุลการค้าเกินดุลซึ่งหมายถึงมูลค่าการส่งออกสูงกว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้า ประเทศนั้นก็จะมีอัตราการไหลของเงินตราเข้าประเทศมาก นำมาซึ่งการพัฒนากิจกรรมภาคการผลิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในประเทศ และการที่จะรักษาสภาพดุลการค้าที่เกินดุลไว้ให้ได้ตลอดไปนั้น การศึกษาข้อมูลทางการส่งออก (โดยเฉพาะการขยายส่วนแบ่งทางการตลาด) และทางการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า ถือเป็นเรื่อง que ทุกฝ่ายควรรให้ความสำคัญ

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาตัวเลขการส่งออกและการนำเข้าสินค้าของไทยแล้วจะเห็นได้ว่าการส่งออกและการนำเข้าสินค้าของไทยมีมูลค่าสูงมาก โดยในส่วนของสินค้าส่งออกทั้งสิ้นทุกรายการในปี พ.ศ. 2543, 2544 และ 2545 มีมูลค่ารวมประมาณ 2,768,065 ล้านบาท 2,884,703 ล้านบาท และ 2,955,716 ล้านบาท ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้านำเข้าทุกรายการในสามปีดังกล่าว ซึ่งมีมูลค่ารวม 2,494,133 ล้านบาท 2,755,308 ล้านบาท และ 2,778,039 ล้านบาท แล้ว ประเทศไทยได้เปรียบดุลการค้าตลอด 3 ปี ที่ผ่านมามีโดยในแต่ละปีได้เปรียบดุลการค้าไม่ต่ำกว่า 120,000 ล้านบาท และการที่จะรักษาระดับดุลการค้าและ/หรือสร้างส่วนต่างดุลการค้าให้มากยิ่งขึ้นต่อไปได้นั้น รัฐควรมีนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มีศักยภาพเพื่อทดแทนการนำเข้าและสนับสนุนสินค้าส่งออกของไทยที่เป็นที่ต้องการของตลาดและมีขีดความสามารถเพียงพอในการแข่งขันในระดับโลกให้มากขึ้น

ตารางที่ 1 การส่งออกและการนำเข้าสินค้าทุกรายการของไทย

ลำดับที่	สินค้าทุกรายการ	มูลค่า : ล้านบาท			อัตราการขยายตัว : ร้อยละ	
		พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545
1	มูลค่ารวมส่งออก	2,768,064.8	2,884,702.7	2,955,716.2	4.21	2.46
2	มูลค่ารวมนำเข้า	2,494,133.1	2,755,308.1	2,778,038.6	10.47	0.82
ดุลการค้ารวม (1 - 2)		273,931.7	129,394.6	177,677.6		

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกและมูลค่าการนำเข้าสินค้าแล้ว จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการส่งออก เป็นกิจกรรมที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เนื่องจากสินค้าที่ผลิตได้ส่วนเกินจากที่มีไว้บริโภคภายในประเทศจำเป็นต้องระบายออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เพื่อนำเงินตราเข้ามาพัฒนา กิจกรรมภาคการผลิตและสร้างความอยู่ดีกินดีในประเทศต่อไป ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีการระบายสินค้าออกไปก็จะมีเงินตราเข้าประเทศ เกิดสภาวะขาดดุลการค้าเพราะต้องนำเข้าสินค้าที่จำเป็นที่ประเทศยังไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะผลิตได้ ดังนั้น ในด้านการส่งออกจึงเป็นกิจกรรมอันดับแรกที่ต้องเข้าไปดูแลเพื่อรักษาสภาพและขยายกิจกรรมการส่งออกให้สูงขึ้น

จากการพิจารณาโครงสร้างการส่งสินค้าออกของไทยไปต่างประเทศในตารางที่ 2 สามารถแบ่งรายการเฉพาะหมวดสินค้าออกได้เป็น 5 รายการ ได้แก่ สินค้าเกษตรกรรม (เช่น กสิกรรม ปศุสัตว์ และประมง เป็นต้น) สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าแร่และเชื้อเพลิง และสินค้าอื่นๆ (ธุรกิจพิเศษ เช่น การนำสินค้าออกติดตัวไปพร้อมกับการเดินทาง เป็นต้น) สำหรับการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในปี พ.ศ. 2543, 2544 และ 2545 นั้น มีมูลค่ารวม 2,115,414 ล้านบาท 2,171,481 ล้านบาท และ 2,256,556 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.65 และ 3.92 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของการส่งออกสินค้าทุกรายการแล้วคิดเป็นสัดส่วนได้มากกว่าร้อยละ 75 ตลอดสามปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าสินค้าอุตสาหกรรมของไทยมีมูลค่าและสัดส่วนสูงในการส่งออกและมีความสำคัญอย่างยิ่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐควรให้ความสนใจในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งจะต้องมีการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมของไทยให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ส่งเสริมเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีการตลาดที่ดี เพื่อให้ก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจโลก จากความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวที่มีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาช่วยกันผลักดันให้การพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคตเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและมีความได้เปรียบในเชิงการค้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางรากฐานอุตสาหกรรมของประเทศให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาจัดกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายภายใต้แผนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ โดยมีหลักการที่สำคัญในการพิจารณาดังต่อไปนี้

- เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยใช้วัตถุดิบในประเทศในสัดส่วนที่สูง (resource based industry)

ตารางที่ 2 โครงสร้างสินค้าออกของไทยไปต่างประเทศ

รายการ	มูลค่า : ล้านบาท			อัตราการขยายตัว : ร้อยละ		สัดส่วน : ร้อยละ		
	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545
1. สินค้าเกษตรกรรม (กสิกรรม,ปศุสัตว์,ประมง)	291,956.1	312,529.9	306,758.6	7.05	-1.85	10.55	10.83	10.38
2. สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	187,698.6	213,488.9	218,949.8	13.74	2.56	6.78	7.4	7.41
3. สินค้าอุตสาหกรรม	2,115,414.0	2,171,480.9	2,256,556.4	2.65	3.92	76.42	75.28	76.35
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	97,399.0	90,699.8	85,993.9	-6.88	-5.19	3.52	3.14	2.91
5. อื่น ๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ออกไปกับตน)	75,597.1	96,503.2	87,457.6	27.65	-9.37	2.73	3.35	2.96
รวมทั้งสิ้น	2,768,064.8	2,884,702.7	2,955,716.2	4.21	2.46	100	100	100

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

- เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศสูง (high value added industry) ทำให้ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และไม่ต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศ
- นอกจากนี้ยังรวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีโอกาสในการแข่งขันแต่มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ และเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรม 2 กลุ่มแรก

สาขาอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนตามแผนในการปรับโครงสร้างของภาคอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา ได้แก่

1. อุตสาหกรรมอาหาร และอาหารสัตว์
2. อุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม
3. อุตสาหกรรมยานยนต์ และชิ้นส่วน
4. อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์
5. อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก
6. อุตสาหกรรมยางพารา และผลิตภัณฑ์ยาง
7. อุตสาหกรรมรองเท้า และเครื่องหนัง
8. อุตสาหกรรมยา และเคมีภัณฑ์
9. อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ
10. อุตสาหกรรมไม้ และเครื่องเรือน
11. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก
12. อุตสาหกรรมปิโตรเคมี
13. อุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้น ไปยังอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ภายในประเทศและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม (value added) ให้สูงขึ้นได้เป็นหลัก ดังนั้น จึงได้กำหนดสาขาอุตสาหกรรมพื้นฐานที่จะทำการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก
2. อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ
3. อุตสาหกรรมปิโตรเคมี
4. อุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า

จากการที่ประเทศไทยได้มีการรวมตัวกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีอาณาเขตตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย จัดตั้งกลุ่มความร่วมมือระดับภูมิภาค (regional group) ขึ้นในปี พ.ศ. 2510

ภายใต้ชื่อว่า สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (the Association of South East Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) ซึ่งในปัจจุบันมีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และประเทศไทย นั้น ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนดังกล่าว มีประชากรรวมกันทั้งหมดมากกว่า 500 ล้านคน อาเซียนจึงเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่อยู่ใกล้ประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันเชิงการค้ากับประเทศที่อยู่ห่างไกลออกไปมากถ้าหากรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง ดังนั้น ในการศึกษาสัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยครั้งนี้จึงได้มุ่งไปยังพื้นที่ตลาดอาเซียน เป็นพื้นที่ที่ทำการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของแต่ละประเทศคู่ค้าของไทยในกลุ่มอาเซียน
2. เพื่อศึกษาสถานภาพของมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน
3. ศึกษาสัดส่วนของมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยแต่ละสาขาในกลุ่มประเทศอาเซียน
4. เพื่อนำผลการศึกษา (สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน) มาเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงาน โครงการและ/หรือกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทราบสภาพทั่วไปของแต่ละประเทศคู่ค้าของไทยในกลุ่มอาเซียน
2. ทราบสถานภาพของมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน
3. ทราบสัดส่วนของมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยแต่ละสาขาในกลุ่มประเทศอาเซียน
4. สามารถนำผลการศึกษา (สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน) ที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงาน โครงการและ/หรือกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.4 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง สัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมนำข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากหน่วยงานต่างๆ มาใช้ในการศึกษา และพยายามใช้วิธีการที่มีความง่าย ไม่ซับซ้อน นำข้อมูลดังกล่าวมาคำนวณและอธิบายเชิงพรรณนาให้เป็นที่เข้าใจโดยตรรกะได้ง่าย

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพียงสัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกสาขาอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่สอดคล้องกับสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมายภายใต้แผนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. กลุ่มประเทศคู่ค้าในสมาชิกอาเซียนเป็นพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ พม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

บทที่ 2

อุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญ

2.1 ภาพรวมอุตสาหกรรม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตามแผนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งหมายถึงทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยได้คำนึงถึงหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

- เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยใช้วัตถุดิบในประเทศในสัดส่วนที่สูง
- เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ในประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และไม่ต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า
- เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีโอกาสในการแข่งขันแต่มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ และเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรม 2 กลุ่มแรก

ดังนั้น ภาพรวมของอุตสาหกรรมไทยแต่ละสาขาอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนภายใต้แผนการปรับโครงสร้างของภาคอุตสาหกรรม จึงมีดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมอาหาร และอาหารสัตว์ ประกอบด้วย
 - 1.1 อุตสาหกรรมอาหาร
 - 1.2 อุตสาหกรรมอาหารสัตว์
2. อุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม ประกอบด้วย
 - 2.1 อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น
 - 2.2 อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นกลาง
 - 2.3 อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นปลาย
3. อุตสาหกรรมยานยนต์ และชิ้นส่วน ประกอบด้วย
 - 3.1 อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์
 - 3.2 อุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์
 - 3.3 อุตสาหกรรมผลิตส่วนประกอบรถยนต์

4. อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย
 - 4.1 อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า
 - 4.2 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์
5. อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก ประกอบด้วย
 - 5.1 อุตสาหกรรมเซรามิก
 - 5.2 อุตสาหกรรมแก้วและกระจก
6. อุตสาหกรรมยางพารา และผลิตภัณฑ์ยาง ประกอบด้วย
 - 6.1 อุตสาหกรรมแปรรูปขั้นต้น
 - 6.2 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง
7. อุตสาหกรรมรองเท้า และเครื่องหนัง ประกอบด้วย
 - 7.1 อุตสาหกรรมการผลิตรองเท้า
 - 7.2 อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องหนัง
8. อุตสาหกรรมยา และเคมีภัณฑ์ ประกอบด้วย
 - 8.1 อุตสาหกรรมยา
 - 8.2 อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์
9. อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ ประกอบด้วย
 - 9.1 อุตสาหกรรมอัญมณี
 - 9.2 อุตสาหกรรมเครื่องประดับ
10. อุตสาหกรรมไม้ และเครื่องเรือน ประกอบด้วย
 - 10.1 อุตสาหกรรมไม้
 - 10.2 อุตสาหกรรมเครื่องเรือน
11. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก ประกอบด้วย
 - 11.1 การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก
 - 11.2 การผลิตของเล่นและอุปกรณ์กีฬา
 - 11.3 การผลิตชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
 - 11.4 การผลิตวัสดุอุตสาหกรรมก่อสร้าง
 - 11.5 การผลิตเครื่องใช้ในบ้านและเครื่องครัว

12. อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ประกอบด้วย
 - 12.1 อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น
 - 12.2 อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลาง
 - 12.3 อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นปลาย

13. อุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า ประกอบด้วย
 - 13.1 การผลิตเหล็กขั้นต้น
 - 13.2 การผลิตเหล็กขั้นกลาง
 - 13.3 การผลิตเหล็กขั้นปลาย

2.2 อุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปยังอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยที่มีความสามารถผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและแข่งขันได้ในต่างประเทศ โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ภายในประเทศ และเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้เป็นหลัก จึงได้กำหนดสาขาอุตสาหกรรมพื้นฐานที่จะทำการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก
2. อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ
3. อุตสาหกรรมปิโตรเคมี
4. อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

2.3 อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก

อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีประวัติศาสตร์และฐานการผลิตในประเทศไทยมานาน มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตอย่างต่อเนื่อง ทำให้ช่วยสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น และเนื่องจากในอุตสาหกรรมนี้มีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมากในขั้นตอนการผลิต (labour intensive) รวมทั้งมีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นหลัก ทำให้มีต้นทุนการผลิตในระดับที่สามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆ ได้ ดังนั้น อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก จึงเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ภาครัฐควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง

1. อุตสาหกรรมเซรามิก

อุตสาหกรรมเซรามิกเป็นอุตสาหกรรมที่มีผลิตภัณฑ์มากมายหลายชนิด และเป็นพื้นฐานของอุตสาหกรรมอื่นๆ อีก เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมแก้ว อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรม

รถยนต์ อุตสาหกรรมซีเมนต์ ตลอดจนอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ อุตสาหกรรมเซรามิกเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นหลัก เช่น ดิน หิน และแร่ จึงช่วยประหยัดเงินตราจากการนำเข้าวัตถุดิบ เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถนำรายได้เข้าประเทศมากจากการส่งออกที่มีมูลค่ารวมสูง

จากการรวบรวมข้อมูลของกรมศุลกากร รายการสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิกของไทยที่มีการส่งออกไปต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

1. กระเบื้องปูพื้น ปัดผนังและโมเสค
2. เครื่องสุขภัณฑ์
3. ลูกถ้วยไฟฟ้า
4. ของชำร่วย และเครื่องประดับ
5. ผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่นๆ

2. อุตสาหกรรมแก้วและกระจก

อุตสาหกรรมแก้วและกระจกเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกหลายรายการ อาทิ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมการแพทย์ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ การตกแต่งอาคารสำนักงาน บรรจุภัณฑ์อาหาร และอุตสาหกรรมยา เป็นต้น สินค้าอุตสาหกรรมแก้วและกระจกส่วนใหญ่ผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ภายในประเทศ และถ้ามีผลผลิตส่วนเกินก็จะทำการส่งออก

จากการรวบรวมข้อมูลของกรมศุลกากร รายการสินค้าอุตสาหกรรมแก้วและกระจกของไทยที่มีการส่งออกไปต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

1. กระเปาะแก้ว และส่วนประกอบใช้ทำหลอด
2. โพลีคาร์บอเนต และแก้วที่ขัดผิว
3. กระจกนิรภัย และกระจกรถยนต์
4. แก้ว และกระจกอื่นๆ

จากตารางที่ 3 ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 ผลิตภัณฑ์เซรามิก แก้วและกระจกของไทยมีการส่งออกไปต่างประเทศมูลค่ารวมประมาณ 13,803 ล้านบาท 14,971 ล้านบาท 23,679 ล้านบาท 23,866 ล้านบาท และ 27,472 ล้านบาท ตามลำดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 20,758 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545 ที่อัตราเฉลี่ยร้อยละ 20.63 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 3 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิก แก้วและกระจกของไทย

ลำดับที่	ตลาด	มูลค่า : ล้านบาท						สัดส่วนเฉลี่ย	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	(ปี พ.ศ. 2541 - 2545) ร้อยละ	(ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ร้อยละ
1	อาเซียน	3,855.4	3,405.4	4,550.0	3,822.3	4,081.0	3,942.8	18.99	3.18
2	สหภาพยุโรป	1,492.6	1,890.5	2,122.9	2,207.0	2,500.0	2,042.6	9.84	14.05
3	ญี่ปุ่น	1,384.5	1,882.8	7,162.3	7,712.5	8,259.9	5,280.4	25.44	82.79
4	สหรัฐอเมริกา	2,240.0	2,522.9	3,313.4	2,965.1	3,523.5	2,913.0	14.03	13.07
5	อื่นๆ	4,830.7	5,269.7	6,530.4	7,159.2	9,107.7	6,579.5	31.70	17.46
6	รวม	13,803.2	14,971.3	23,679.0	23,866.1	27,472.1	20,758.3	100.00	20.63

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

เซรามิก แก้วและกระจก ไปต่างประเทศตามสัดส่วนจากมากไปน้อย ได้แก่ ญี่ปุ่น อาเซียน สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และประเทศอื่นๆ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ย 25.44, 18.99, 14.03, 9.84 และ 31.70 ตามลำดับ

2.4 อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ผลิตภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับของไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศในด้านฝีมือ โดยเฉพาะความเป็นเลิศในการเจียรระไนเพชรและพลอย รวมทั้งการประดิษฐ์เครื่องประดับที่มีคุณภาพสูงแห่งหนึ่งของโลก ทำให้อัญมณีและเครื่องประดับของไทยเป็นสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญเพราะมีมูลค่าการส่งออกสูง และมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจนประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางในการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยได้พัฒนามาจากอุตสาหกรรมขนาดเล็กในครัวเรือนและได้ขยายขนาดเรื่อยมาจนเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานของไทยที่ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมากทั้งในเมืองและชนบท การผลิตส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การผลิตเพื่อการส่งออก ดังนั้น อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยจึงเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมพื้นฐานหลักที่สำคัญของไทยที่ควรได้รับการดูแลและการส่งเสริมจากภาครัฐในอนาคต

จากการรวบรวมข้อมูลของกรมศุลกากร รายการสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยที่มีการส่งออกไปต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

1. เพชร
2. พลอย
3. ไช้มุก
4. เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยเงิน
5. เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยทอง
6. เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ
7. เครื่องประดับอัญมณีเทียม
8. อัญมณีสังเคราะห์
9. ทองคำที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป

10. โลหะมีค่าและของที่หุ้มด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ

จากตารางที่ 4 ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 ผลิตภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับของไทยมีการส่งออกต่างประเทศมูลค่ารวมประมาณ 76,942 ล้านบาท 67,479 ล้านบาท 69,397 ล้านบาท 81,312 ล้านบาท และ 93,091 ล้านบาท ตามลำดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 77,644 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545 ที่อัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.55 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับไปต่างประเทศตามสัดส่วนจากมากไปน้อย ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อาเซียน และประเทศอื่นๆ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ย 28.60, 26.90, 6.91, 1.07 และ 36.51 ตามลำดับ

2.5 อุตสาหกรรมปิโตรเคมี

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีได้กำเนิดขึ้นหลังจากมีการขุดค้นพบก๊าซธรรมชาติได้ในอ่าวไทย ในปี พ.ศ. 2513 คำว่า ปิโตรเคมี (petrochemicals) หมายถึง สารอินทรีย์เคมี (organic chemical) ประเภทไฮโดรคาร์บอน (hydrocarbon) ที่ผลิตขึ้นโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม (petroleum) เป็นวัตถุดิบ โดยที่ปิโตรเลียมเป็นสารประกอบระหว่างไฮโดรเจน (H_2) กับคาร์บอน (carbon : C) อยู่ในสภาพของเหลว ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ถ้าเป็นของหนืดและค่อนข้างแข็งนั้นเรียกว่า น้ำมันดิบ ส่วนสารที่อยู่ในสภาพก๊าซเรียกว่า ก๊าซธรรมชาติ

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทย สามารถจำแนกตามลักษณะการผลิตได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นปลาย ผลิตภัณฑ์สุดท้ายที่ได้จากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นปลาย คือ เม็ดพลาสติก (plastic beads) ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ได้อีก

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของอุตสาหกรรมพื้นฐานที่เป็นผลผลิตจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีไว้ที่ผลิตภัณฑ์เม็ดพลาสติก (ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขั้นปลาย) ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลของกรมศุลกากร รายการสินค้าที่เกิดจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยที่มีการส่งออกต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

1. เอทิลีน (ethylene)
2. โพรพิลีน (propylene)
3. สไตรีน (styrene)
4. ไวนิลคลอไรด์ (vinyl chloride)
5. อะคริลิก โพลีเมอร์ (acrylic polymer)

ตารางที่ 4 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตภัณฑ์อัญมณี และเครื่องประดับของไทย

ลำดับที่	ตลาด	มูลค่า : ล้านบาท					เฉลี่ย	สัดส่วนเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2541 - 2545) ร้อยละ	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ร้อยละ
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545			
1	อาเซียน	1,386.3	424.4	835.4	623.0	872.7	828.4	1.07	10.54
2	สหภาพยุโรป	25,222.4	17,899.5	20,750.0	23,182.5	23,982.1	22,207.3	28.60	0.52
3	ญี่ปุ่น	5,404.8	5,611.2	4,842.5	5,767.2	5,214.3	5,368.0	6.91	-0.09
4	สหรัฐอเมริกา	16,800.3	18,360.1	20,315.1	25,423.0	23,547.3	20,889.2	26.90	9.42
5	อื่นๆ	28,128.6	25,184.1	22,653.9	26,316.5	39,474.2	28,351.5	36.51	11.41
6	รวม	76,942.4	67,479.3	69,396.9	81,312.2	93,090.6	77,644.3	100.00	5.55

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

6. โพลีอะซีทัล (poly acetal)
7. โพลีอะไมด์ (poly amide)
8. อะมิโนเรซิน (amino resin)
9. เม็ดพลาสติกอื่นๆ

จากตารางที่ 5 ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 ผลิตรถยนต์ปีโตเรคมีของไทยที่มีการส่งออกไปต่างประเทศมีมูลค่ารวมประมาณ 40,786 ล้านบาท 46,026 ล้านบาท 73,973 ล้านบาท 71,429 ล้านบาท และ 77,081 ล้านบาท ตามลำดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 61,859 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545 ที่อัตราเฉลี่ยร้อยละ 19.51 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตรถยนต์ปีโตเรคมีไปต่างประเทศตามสัดส่วนจากมากไปน้อย ได้แก่ อาเซียน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และประเทศอื่นๆ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ย 22.39, 6.72, 4.36, 3.35 และ 63.18 ตามลำดับ

2.6 อุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า

อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าสามารถจำแนกได้เป็น 3 ขั้นตอนการผลิต คือ การผลิตเหล็กขั้นต้น การผลิตเหล็กขั้นกลาง และการผลิตเหล็กขั้นปลาย

1. การผลิตเหล็กขั้นต้น

เป็นการนำสินแร่เหล็ก (iron ore) ที่ได้จากธรรมชาติมาผ่านกระบวนการถลุง ซึ่งปัจจุบันมีกระบวนการถลุงเหล็กแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ การถลุงเหล็กในสภาพของเหลว และการถลุงเหล็กในสภาพของแข็ง ซึ่งการถลุงเหล็กในสภาพของเหลวมี 2 วิธี คือ แบบวิธี blast furnace และแบบวิธี direct reduced เหล็กที่ได้จากกระบวนการถลุงนี้เรียกว่า เหล็กถลุง (pig iron) และเหล็กฟรูน (sponge iron) ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบขั้นพื้นฐานในการผลิตเหล็กทุกชนิดต่อไป

2. การผลิตเหล็กขั้นกลาง

เป็นการนำเอาเหล็กถลุงและเหล็กฟรูนมาเข้าเตาหลอมละลายเพื่อให้เป็นน้ำเหล็ก และทำการปรับปรุงน้ำเหล็ก แล้วนำผ่านเข้ากระบวนการหล่อเหล็กให้เป็นแท่งที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะการนำไปใช้ ได้แก่ เหล็กแท่งกลม (billet), เหล็กแท่งแบน (slab), และเหล็กแท่งใหญ่ (bloom, beam, blanks) ซึ่งถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์เหล็กขั้นกลาง

ตารางที่ 5 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีของไทย

ลำดับที่	ตลาด	มูลค่า : ล้านบาท					เฉลี่ย	สัดส่วนเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2541 - 2545) ร้อยละ	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ร้อยละ
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545			
1	อาเซียน	7,765.1	9,606.7	16,772.7	16,695.6	18,408.9	13,849.8	22.39	27.03
2	สหภาพยุโรป	3,045.9	2,362.3	1,484.0	1,782.5	1,683.4	2,071.6	3.35	-11.27
3	ญี่ปุ่น	2,080.7	3,634.1	6,722.4	5,160.7	3,182.5	4,156.1	6.72	24.52
4	สหรัฐอเมริกา	724.0	1,208.4	3,530.8	4,078.3	3,939.0	2,696.1	4.36	67.80
5	อื่นๆ	27,170.6	29,214.3	45,463.3	43,711.6	49,867.4	39,085.4	63.18	18.34
6	รวม	40,786.3	46,025.8	73,973.2	71,428.7	77,081.2	61,859.0	100.00	19.51

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

3. การผลิตเหล็กชั้นปลาย

เป็นการนำผลิตภัณฑ์เหล็กชั้นกลางมาผ่านกระบวนการรีด รีดซ้ำและ/หรือหล่อให้เป็นผลิตภัณฑ์เหล็กชั้นปลายหรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป โดยนำเหล็กแท่งกลมไปรีดให้เป็นผลิตภัณฑ์รูปทรงยาว เช่น เหล็กเส้น เหล็กหลอด และหลอดเหล็กแรงดึงสูง เป็นต้น ส่วนเหล็กแท่งแบนนำไปรีดเป็นผลิตภัณฑ์รูปทรงแบน เช่น เหล็กแผ่นรีดร้อนและรีดเย็น เหล็กแผ่นชุบตีบุก และเหล็กแผ่นชุบสังกะสี เป็นต้น สำหรับเหล็กแท่งใหญ่นำมารีดเป็นเหล็กโครงสร้างรูปพรรณ ส่วนผลิตภัณฑ์เหล็กหล่อจะผลิตจากเศษเหล็กเป็นส่วนใหญ่ โดยการนำเศษเหล็กมาหล่อขึ้นรูปและผลิตออกมาในรูปร่างที่ต้องการใช้งานเฉพาะอย่าง

จากการรวบรวมข้อมูลของกรมศุลกากร รายการสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยที่มีการส่งออกไปต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์แผ่นรีด
2. เหล็กรูปพรรณ รูปทรงและหน้าตัด
3. เหล็กและเหล็กกล้าอื่นๆ

จากตารางที่ 6 ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้าของไทยมีการส่งออกไปต่างประเทศมูลค่ารวมประมาณ 17,619 ล้านบาท 16,353 ล้านบาท 28,812 ล้านบาท 20,388 ล้านบาท และ 25,686 ล้านบาท ตามลำดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 21,772 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545 ที่อัตราเฉลี่ยร้อยละ 16.44 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้าไปต่างประเทศตามสัดส่วนจากมากไปน้อย ได้แก่ อาเซียน สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และประเทศอื่นๆ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ย 31.46, 13.73, 7.44, 4.03 และ 43.34 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็ก และเหล็กกล้าของไทย

ลำดับที่	ตลาด	มูลค่า : ล้านบาท						สัดส่วนเฉลี่ย	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	(ปี พ.ศ. 2541 - 2545) ร้อยละ	(ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ร้อยละ
1	อาเซียน	5,600.8	4,928.7	7,727.0	7,853.6	8,132.4	6,848.5	31.46	12.49
2	สหภาพยุโรป	2,723.8	1,450.7	3,060.9	716.9	148.7	1,620.2	7.44	-22.90
3	ญี่ปุ่น	804.1	864.0	1,163.0	803.7	752.0	877.4	4.03	1.18
4	สหรัฐอเมริกา	3,380.4	1,790.5	5,379.3	849.5	3,547.0	2,989.3	13.73	96.68
5	อื่นๆ	5,110.0	7,319.1	11,481.4	10,164.4	13,105.4	9,436.1	43.34	29.39
6	รวม	17,619.1	16,353.0	28,811.6	20,388.1	25,685.5	21,771.5	100.00	16.44

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของแต่ละประเทศคู่ค้าของไทยในกลุ่มอาเซียน

3.1 กลุ่มประเทศอาเซียน

อาเซียน หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) เป็นองค์กรที่ถือกำเนิดขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ตามเจตนารมณ์ของผู้นำ 5 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้น ซึ่งได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ที่จะให้มีการรวมกลุ่มและร่วมมือกันเสริมสร้างให้ภูมิภาคนี้มีสันติภาพ อันจะนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ต่อมาประเทศบรูไนดารุสซาลามได้เข้ามาเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 ในปี พ.ศ. 2527 เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 ในปี พ.ศ. 2538 และลาวกับพม่าเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และสุดท้ายกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกในปี พ.ศ. 2542 ทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกรวม 10 ประเทศ มีประชากรมากกว่า 500 ล้านคน

1. วัตถุประสงค์ของกลุ่มประเทศอาเซียน

- เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และการพัฒนาทางวัฒนธรรม
- เพื่อส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค
- เพื่อส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และการบริหารอย่างจริงจัง

2. ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความร่วมมือกันทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง และความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ แต่ความร่วมมือที่สำคัญและเป็นรูปธรรมคือ ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจซึ่งครอบคลุมหลายด้าน เช่น ด้านการค้า ด้านอุตสาหกรรม ด้านการลงทุน และด้านการบริการ เป็นต้น ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญๆ ของอาเซียน มีดังต่อไปนี้

1. เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA : Asean Free Trade Area)
2. โครงการความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรม (AICO : Asean Industrial Cooperation Scheme)
3. ความร่วมมือทางการบริการ (AFAS : Asean Framework Agreement on Services)
4. ความร่วมมือทางการลงทุน (AIA : Asean Investment Area)

5. พิธีสารว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาท
6. การเชื่อมโยงความร่วมมือกับกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นๆ เช่น CER : Closer Economic Relations (เป็นกลุ่มความร่วมมือกับกลุ่มเศรษฐกิจของออสเตรเลียกับนิวซีแลนด์) เป็นต้น
7. การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนของอาเซียน เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนลดเวลาการขนส่งและค่าขนส่งลงมากที่สุด

3.2 สัดส่วนของตลาดที่สำคัญในการส่งออกสินค้าของไทยไปต่างประเทศ

การส่งออกสินค้าทุกรายการของไทยไปต่างประเทศนั้น มีตลาดหลักที่สำคัญที่อาศัยการพิจารณาจากมูลค่ารวมในการส่งออกสินค้าของไทยไปยังตลาดนั้นๆ และเมื่อได้แปลงค่าออกมาเป็นสัดส่วนเพื่อให้ง่ายต่อการเปรียบเทียบในแต่ละตลาดว่ามีมูลค่ารวม (ขนาดตลาด) ในการส่งออกมากน้อยเพียงไรแล้ว ถ้าผลปรากฏว่ามีปริมาณเงินสูงในการส่งออกหมายความว่าตลาดขนาดใหญ่ แต่ถ้าปริมาณเงินน้อยลงแสดงว่าตลาดก็มีขนาดย่อมลงมาตามลำดับ จากตารางที่ 7 สัดส่วนของตลาดส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทยที่มีมูลค่ารวมในการส่งออกเฉลี่ยสูงสุดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดสำหรับสินค้าจากประเทศไทย คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา สูงถึงร้อยละ 20.93 ของมูลค่ารวมในการส่งสินค้าออกเฉลี่ยทั้งหมด และมีมูลค่ารวมในการส่งออกเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2545 ประมาณ 547,110 ล้านบาท รองลงมาเป็นตลาดอาเซียน มีสัดส่วนเฉลี่ยที่ร้อยละ 19.11 มีมูลค่าในการส่งออกเฉลี่ยต่อปีประมาณ 499,572 ล้านบาท ส่วนลำดับที่สามและสี่เป็นตลาดสหภาพยุโรปและญี่ปุ่น มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยต่อปี 422,987 ล้านบาท และ 379,387 ล้านบาท ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยที่ร้อยละ 16.18 และ 14.51 ตามลำดับ

แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ของการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ พบว่า ตลาดอาเซียนมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 9.85 สูงกว่าสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 4.27) ซึ่งเป็นไปได้ว่าในอนาคตตลาดอาเซียนมีแนวโน้มที่จะเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดสำหรับสินค้าของไทยที่ส่งไปขายยังต่างประเทศ ส่วนตลาดญี่ปุ่นมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 9.30 รองจากตลาดอาเซียน และสหภาพยุโรปมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 2.73 ในภาพรวมแล้วตลาดอาเซียนเป็นตลาดที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคตในการรองรับสินค้าจากประเทศไทยตามอัตราการขยายตัวเฉลี่ยดังกล่าว ทั้งทำเลที่ตั้งของแต่ละประเทศในอาเซียนก็อยู่ใกล้กับประเทศไทย ทำให้การค้าขายของไทยได้เปรียบในด้านการขนส่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่อยู่ห่างไกล ดังนั้น ในการศึกษารุ่นนี้จึงได้สนใจเลือกพื้นที่อาเซียนมาทำการศึกษา

ตารางที่ 7 ตลาดที่สำคัญในการส่งออกสินค้าของไทย

ลำดับที่	ตลาด	มูลค่า : ล้านบาท						สัดส่วนเฉลี่ย	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	(ปี พ.ศ. 2541 - 2545) ร้อยละ	(ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ร้อยละ
1	อาเซียน	408,963.9	411,639.3	536,909.7	557,801.7	582,543.6	499,571.6	19.11	9.85
2	สหภาพยุโรป	401,156.7	371,968.5	437,099.6	466,344.7	438,363.8	422,986.7	16.18	2.73
3	ญี่ปุ่น	308,394.1	312,837.2	406,442.2	439,834.4	429,426.2	379,386.8	14.51	9.30
4	สหรัฐอเมริกา	500,723.0	479,356.0	591,676.0	584,497.0	579,297.0	547,109.8	20.93	4.27
5	อื่นๆ	628,851.7	638,447.7	795,937.3	836,224.9	926,085.6	765,109.4	29.27	10.50
6	รวม	2,248,089.4	2,214,248.7	2,768,064.8	2,884,702.7	2,955,716.2	2,614,164.4	100.00	7.54

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

3.3 สภาพทั่วไปของแต่ละประเทศคู่ค้าของไทยในอาเซียน

1. มาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียประกอบด้วยดินแดนสองส่วน คือ มาเลเซียตะวันตก ซึ่งตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาลายู ประกอบด้วย 11 รัฐ คือ ปาหัง สลังงอ เนกรีเซมบิลัน มะละกา ยะโฮร์ เปรัก กลันตัน ตรังกานู ปีนัง เคดาร์ และปะลิส และมาเลเซียตะวันออก ซึ่งตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว ประกอบด้วย 2 รัฐ คือ ซาบาห์ และซาราวัก มีพื้นที่รวมประมาณ 128,430 ตารางไมล์ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ ดีบุก ไม้ ทองแดง เหล็ก และสัปะรด ภูมิอากาศแบบร้อนชื้นและมีฝนตกชุก อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 20 – 30 องศาเซลเซียส มาเลเซียมีเมืองหลวงชื่อ กรุงกัวลาลัมเปอร์ และเมืองท่าที่สำคัญ ได้แก่ อิปอร์ มะละกา บูหารู และท่าเรือปีนัง

มาเลเซียมีประชากรประมาณ 21 ล้านคน ประกอบด้วยชนเชื้อชาติมาเลย์ร้อยละ 59 ชาวจีนร้อยละ 32 ชาวอินเดียร้อยละ 8 และเชื้อชาติอื่นๆ อีก ร้อยละ 1 ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในประเทศมาเลเซีย ได้แก่ ภาษามาเลย์ (ภาษาราชการ) ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาทมิฬ ส่วนศาสนาประจำชาติคือ ศาสนาอิสลาม ซึ่งมีประชาชนนับถือร้อยละ 53 รองลงมาได้แก่ ศาสนาพุทธ ขงจื้อและเต๋า คริสต์ ฮินดู และศาสนาอื่นๆ ซึ่งมีประชาชนนับถือร้อยละ 17.3, 11.6, 8.6, 7 และ 2.5 ตามลำดับ

2. สิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นเกาะเล็กๆ อยู่ปลายใต้สุดของคาบสมุทรมาลายูที่ละติจูด 1 องศาเหนือ และระหว่างลองจิจูด 103 – 104 ตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 239 ตารางไมล์ (637 ตารางกิโลเมตร) มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ สัตว์น้ำจืด มีอากาศแบบร้อนชื้นและฝนตกตลอดปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยที่ 24 – 31 องศาเซลเซียส มีเมืองท่าที่สำคัญ ได้แก่ เมืองจูโร่ง และเมืองสิงคโปร์

ประชากรของสิงคโปร์มีประมาณ 4 ล้านคน ประชากรส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติจีนร้อยละ 77.5 มาเลย์ ร้อยละ 14.2 อินเดีย ร้อยละ 7.1 และเชื้อชาติอื่นๆ อีก ร้อยละ 1.2 ส่วนภาษาที่ใช้ในการสื่อสารภายในประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ มาเลย์ จีนกลาง และทมิฬ ศาสนาที่นับถือในประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ ศาสนาพุทธ เต๋า อิสลาม ฮินดู และคริสต์

3. อินโดนีเซีย

อินโดนีเซียตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างเส้นลองจิจูดที่ 95 องศาตะวันออก ถึง 141 องศาตะวันออก และระหว่างเส้นละติจูดที่ 6 องศาเหนือ ถึง 10 องศาใต้ มีมหาสมุทรล้อมรอบอยู่ 3 ด้าน คือ ทะเลจีนใต้ มหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก มีพื้นที่ประมาณ 735,432 ตารางไมล์

หรือ 1,904,769 ตารางกิโลเมตร มีสภาพเป็นเกาะ และมีอยู่ประมาณ 13,667 เกาะ แบ่งเป็นหมู่เกาะ 4 ส่วนใหญ่ๆ คือ 1. หมู่เกาะซุนดาใหญ่ (greater sunda) ประกอบด้วยเกาะชวา สุมาตรา บอร์เนียว และเซลีเบส 2. หมู่เกาะซุนดาเล็ก (lesser sunda) ประกอบด้วยเกาะเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะชวา มีเกาะบาห์ลี ลอมบอก ซุมบาวา ซุมบา ฟลอเรส ติมอร์ 3. หมู่เกาะโมลุกกะ (moluccas) หรือหมู่เกาะเครื่องเทศ ตั้งอยู่ระหว่างเซลีเบสกับเกาะนิวกินี และ 4. อิริยานจาฮา (irian jaya) เป็นดินแดนส่วนตะวันตกของนิวกินี ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของอินโดนีเซีย ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ดีบุก ไม้สัก ทองแดง บ็อกไซต์ ถ่านหิน และทองคำ ภูมิอากาศร้อนชื้นแบบศูนย์สูตร มีอุณหภูมิเฉลี่ย 80 องศาฟาเรนไฮด์ มีฤดูกาลเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน ระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤษภาคม และฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม ประเทศอินโดนีเซียมีเมืองหลวงชื่อ จาการ์ตา (jakarta) และเมืองท่าที่สำคัญๆ ได้แก่ เมืองสุราบายา บันดุง เมดาน และเดนพาซา

ประชากรของประเทศอินโดนีเซียมีประมาณ 206 ล้านคน มากเป็นลำดับห้าของโลก มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ โดยประชากรของประเทศนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 88 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ร้อยละ 6 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกร้อยละ 3 นับถือศาสนาฮินดูร้อยละ 2 และที่เหลือนับถือศาสนาอื่นๆ อีกร้อยละ 1

4. บรูไน

บรูไน คารุสซาลาม ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของรัฐซาราวักของมาเลเซีย มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐซาราวัก ประเทศมาเลเซีย และทะเลจีนใต้ พื้นที่ร้อยละ 70 เป็นป่าไม้เขตร้อน ทั้งประเทศมีเนื้อที่ประมาณ 5,765 ตารางกิโลเมตร ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ และไม้สัก มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น เมืองหลวงชื่อ บันดาร์ เสรี เบกาวัน และเมืองธุรกิจที่สำคัญ ได้แก่ เซเรีย กัวลา เบไลท์ คูตอง มัรวา และบางาร์

ประชากรทั้งประเทศมีประมาณ 3 แสนคน เชื้อชาติส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูร้อยละ 64 ชาวจีนร้อยละ 20 และเชื้อชาติอื่นๆ อีกร้อยละ 16 ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกันในประเทศมี 2 ภาษา คือ ภาษา มลายู และภาษาอังกฤษ ส่วนศาสนาที่นับถือในบรูไนร้อยละ 66 เป็นอิสลาม ร้อยละ 11.8 เป็นพุทธ ร้อยละ 8.9 เป็นคริสต์ และที่เหลืออีกร้อยละ 13.3 นับถือศาสนาอื่นๆ

5. ฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศหมู่เกาะ มีเกาะจำนวนประมาณ 7,107 เกาะ ตั้งอยู่ที่ระหว่างละติจูด 6 องศาเหนือ ถึง ละติจูด 19 องศาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 117 องศาตะวันออก ถึง 128 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 115,754 ตารางไมล์ หรือ 300,000 ตารางกิโลเมตร มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

ได้แก่ ไม้ ทองแดง นิกเกิล เหล็ก โคบอลต์ เงิน ทอง และน้ำมัน มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้นเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มี 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนธันวาคม – กุมภาพันธ์ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมีนาคม – พฤษภาคม และฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม ปริมาณฝนตกเฉลี่ยทั่วประเทศประมาณ 90 – 100 นิ้วต่อปี เมืองหลวงของประเทศฟิลิปปินส์คือ มะนิลา และเมืองท่าที่สำคัญ ได้แก่ Quezon city, Davao, Caloocun, cebu, และ Zamboanga

ประชากรของประเทศมีประมาณ 72 ล้านคน คนเชื้อชาติส่วนใหญ่ในฟิลิปปินส์เป็นชาวมลายู คริสเตียนร้อยละ 91.5 ชาวมลายูมุสลิมร้อยละ 4 ชาวจีนร้อยละ 1.5 และที่เหลือเป็นชนเชื้อสายอื่นอีกร้อยละ 3 ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารหลักในประเทศฟิลิปปินส์คือ ภาษาฟิลิปปิโน หรือที่เรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า ภาษาตากาล็อก และภาษาอังกฤษ ส่วนศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นที่นับถือกันมากที่สุด ในฟิลิปปินส์ร้อยละ 83 ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ร้อยละ 9 ศาสนาอิสลามร้อยละ 5 และที่เหลือศาสนาพุทธและศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 3

6. พม่า

พม่าหรือเรียกอีกอย่างว่า สหภาพเมียนมาร์ (The Union of Myanmar) มีพื้นที่ประมาณ 261,228 ตารางไมล์ หรือ 676,577 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างละติจูดที่ 10 – 31 องศาเหนือ และลองจิจูดที่ 92 – 101 องศาตะวันตก ทิศตะวันตกของประเทศจดกับประเทศอินเดียและบังคลาเทศ ทิศตะวันออกจดกับประเทศไทยและลาว ทิศเหนือจดกับประเทศจีน และทิศใต้ติดกับอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน มีย่างกุ้งเป็นเมืองหลวงของประเทศ และเมืองท่าที่สำคัญได้แก่ พุกาม มันทะเลย์ และตองยี ภูมิอากาศของประเทศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ย 32 องศาเซลเซียส ฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 500 – 625 เซนติเมตร และฤดูหนาว ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม อุณหภูมิเฉลี่ย 21 องศาเซลเซียส

ประชากรของประเทศพม่ามีประมาณ 46 ล้านคน ภาษาที่ใช้ในการติดต่อราชการคือ ภาษาพม่า และภาษาที่ใช้ในการติดต่อธุรกิจใช้ภาษาอังกฤษ ในประเทศพม่ามีชนพื้นเมืองหลายเชื้อชาติ โดยมีชนเชื้อชาติพม่าร้อยละ 69 ที่เหลืออีกร้อยละ 31 เป็นชนเผ่าเชื้อชาติอื่นๆ ได้แก่ ฉาน กะเหรี่ยง คะฉิ่น จีน และยะไข่ ส่วนศาสนาที่นับถือกันส่วนใหญ่ในประเทศนี้เป็นศาสนาพุทธ โดยมีสัดส่วนร้อยละ 90 นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 4 ศาสนาฮินดูร้อยละ 4 และศาสนาคริสต์ร้อยละ 2

7. ลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีพื้นที่ 236,800 ตารางกิโลเมตร ทางทิศเหนือติดกับมณฑลยูนนานของประเทศจีน ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทยและพม่า ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา และทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่มีพื้นที่ติดกับทะเล ใช้เส้นทางของประเทศไทยและเวียดนามเป็นทางผ่านเพื่อออกสู่ทะเล มีเมืองหลวงชื่อ กรุงเวียงจันทน์ (vientiane) และมีเมืองที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สะหวันเขต จำปาสัก คำม่วน และปากเซ ภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อนชื้นตะวันตกเฉียงใต้ มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

ภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสารกันในประเทศ ได้แก่ ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ

8. กัมพูชา

กัมพูชา เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เขมร อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของคาบสมุทรอินโดจีนบริเวณละติจูดที่ 10 องศา 30 ลิปดาเหนือ ถึง 14 องศา 30 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 102 องศา 30 ลิปดาตะวันออก ถึง 107 องศา 30 ลิปดาตะวันออก โดยมีพรมแดนทางทิศเหนือติดกับประเทศลาว ทิศตะวันออกติดกับไทย ทิศใต้ติดกับอ่าวไทย และทิศตะวันตกติดกับประเทศเวียดนาม มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 181,035 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทำการเกษตรมีประมาณร้อยละ 11 พื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 60 ทุ่งหญ้าประมาณร้อยละ 3 ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่อยู่อาศัย ลักษณะอากาศในประเทศเป็นแบบร้อนชื้น และอยู่ใต้อิทธิพลของลมมรสุม มี 3 ฤดูกาล คือ ฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว มีเมืองหลวงชื่อ พนมเปญ (phnom penh) และมีเมืองที่สำคัญ ได้แก่ กัมปงโสม เสียมราฐ พระตะบอง กัมปงจาม และเกาะกง

ประชากรของกัมพูชามีประมาณ 11 ล้านคน เป็นชนพื้นเมืองชาวกัมพูชาร้อยละ 90 ส่วนที่เหลือร้อยละ 10 เป็นชาวจีน ชาวเวียดนาม และชาวเขา ภาษาราชการที่ใช้เป็นภาษาเขมร ส่วนที่ใช้สื่อสารกันในเรื่องธุรกิจ ได้แก่ ภาษาเขมร ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ ศาสนาที่ประชาชนของกัมพูชานับถือกันมากที่สุด คือ ศาสนาพุทธ

9. เวียดนาม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เวียดนาม มีพื้นที่ประมาณ 331,033 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทิศตะวันตกติดกับประเทศลาวและกัมพูชา ทิศตะวันออกติดกับอ่าวตังเกี๋ยและมหาสมุทรแปซิฟิก ส่วนทิศใต้ติดกับทะเลจีนใต้ มีเมืองหลวงชื่อ กรุงฮานอย และมีเมืองธุรกิจที่สำคัญๆ ได้แก่ ไฮฟอง โฮจิมินห์ซิตี้ ดานัง และวังเตา สภาพอากาศทั่วไปของเวียดนามมีลักษณะ

ร้อนชื้นแบบมรสุม อุณหภูมิเฉลี่ยทั่วประเทศอยู่ระหว่าง 16 – 28 องศาเซลเซียส มี 5 ฤดูกาล คือ ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาว และฤดูฝน

ประชากรของประเทศเวียดนามมีประมาณ 74 ล้านคน ประกอบด้วยชนเชื้อชาติเวียดนามร้อยละ 87 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 13 เป็นชนกลุ่มน้อยและเชื้อชาติอื่นๆ ภาษาเวียดนามเป็นภาษาประจำชาติ ส่วนภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อกันทางธุรกิจ ประชาชนเวียดนามนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานร้อยละ 52 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกร้อยละ 40 ส่วนร้อยละ 8 เป็นการนับถือศาสนาอื่นๆ

3.4 การค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศคู่ค้าในกลุ่มอาเซียน

จากตารางที่ 8 การส่งออกสินค้าทุกรายการจากไทยไปกลุ่มประเทศอาเซียนในปี พ.ศ. 2543 มีมูลค่ารวมประมาณ 536,910 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 มีมูลค่ารวมประมาณ 557,802 ล้านบาท และ 582,544 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวในปี พ.ศ. 2544 ร้อยละ 3.89 และในปี พ.ศ. 2545 ร้อยละ 4.44 ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการจากกลุ่มประเทศอาเซียนมาไทยใน 3 ปีดังกล่าว มีมูลค่ารวมประมาณ 415,226 ล้านบาท 445,931 ล้านบาท และ 467,660 ล้านบาท ตามลำดับ เมื่อพิจารณาภาพรวมการค้าระหว่างประเทศของไทยกับกลุ่มอาเซียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 – 2545 แล้ว มีสถานการณ์เกินดุลตลอดมา โดยแต่ละปีมูลค่าที่เกินดุลไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนล้านบาทต่อปี และเมื่อเปรียบเทียบกับดุลการค้าของแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนกับประเทศไทยแล้ว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มาเลเซีย

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปมาเลเซียมีมูลค่ารวมประมาณ 112,808 ล้านบาท 120,983 ล้านบาท และ 121,656 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 7.25 และ 0.56 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 134,617 ล้านบาท 136,691 ล้านบาท และ 156,365 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยขาดดุลการค้าประเทศมาเลเซียตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2543 ขาดดุลการค้ามูลค่าประมาณ 21,809 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2544 ขาดดุลการค้ามูลค่าประมาณ 15,708 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2545 ขาดดุลการค้ามูลค่าประมาณ 34,709 ล้านบาท

2. สิงคโปร์

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปสิงคโปร์มีมูลค่ารวมประมาณ 241,870 ล้านบาท 233,072 ล้านบาท และ 238,345 ล้านบาท ตาม

ตารางที่ 8 การค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศคู่ค้าในกลุ่มอาเซียน

ลำดับ ที่	ประเทศ	กิจกรรมการค้า ระหว่างประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท			อัตรารายจ่ายตัว (ร้อยละ)	
			พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545
1	มาเลเซีย	ส่งออกสินค้า	112,808.0	120,983.4	121,655.7	7.25	0.56
		นำเข้าสินค้า	134,616.7	136,691.0	156,364.6	1.54	14.39
		ดุลการค้า	-21,808.7	-15,707.6	-34,708.9		
2	สิงคโปร์	ส่งออกสินค้า	241,870.2	233,071.5	238,344.9	-3.64	2.26
		นำเข้าสินค้า	137,050.0	126,624.1	124,682.7	-7.61	-1.53
		ดุลการค้า	104,820.2	106,447.4	113,662.2		
3	อินโดนีเซีย	ส่งออกสินค้า	53,769.6	60,529.4	72,064.9	12.57	19.06
		นำเข้าสินค้า	51,969.6	60,528.3	66,895.2	16.47	10.52
		ดุลการค้า	1,800.0	1.1	5,169.7		
4	บรูไน	ส่งออกสินค้า	1,616.9	1,659.2	1,713.9	2.65	3.25
		นำเข้าสินค้า	19,746.7	17,192.3	19,371.5	-12.94	12.68
		ดุลการค้า	-18,129.8	-15,533.1	-17,657.6		
5	ฟิลิปปินส์	ส่งออกสินค้า	43,452.0	51,356.0	54,701.7	18.19	6.51
		นำเข้าสินค้า	44,714.9	50,085.0	46,398.1	12.01	-7.36
		ดุลการค้า	-1,262.9	1,271.0	8,303.6		
6	พม่า	ส่งออกสินค้า	20,234.1	15,742.9	13,935.3	-22.20	-11.48
		นำเข้าสินค้า	10,466.7	35,787.7	39,143.7	241.92	9.38
		ดุลการค้า	9,767.4	-20,044.8	-25,208.4		
7	ลาว	ส่งออกสินค้า	15,382.0	18,248.6	17,356.9	18.64	-4.89
		นำเข้าสินค้า	3,013.6	3,956.8	4,011.4	31.30	1.38
		ดุลการค้า	12,368.4	14,291.8	13,345.5		
8	กัมพูชา	ส่งออกสินค้า	13,912.8	20,771.0	22,140.8	49.29	6.59
		นำเข้าสินค้า	316.7	545.2	481.5	72.15	-11.68
		ดุลการค้า	13,596.1	20,225.8	21,659.3		
9	เวียดนาม	ส่งออกสินค้า	33,864.2	35,439.2	40,629.6	4.65	14.65
		นำเข้าสินค้า	13,330.5	14,520.7	10,311.3	8.93	-28.99
		ดุลการค้า	20,533.7	20,918.5	30,318.3		
10	รวม	ส่งออกสินค้า	536,909.7	557,801.7	582,543.6	3.89	4.44
		นำเข้าสินค้า	415,225.6	445,931.1	467,660.1	7.39	4.87
		ดุลการค้า	121,684.1	111,870.6	114,883.5		

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

ลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ -3.64 และ 2.26 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 137,050 ล้านบาท 126,624 ล้านบาท และ 124,683 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยเกินดุลการค้าประเทศสิงคโปร์ตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2543 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 104,820 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2544 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 106,448 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2545 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 113,662 ล้านบาท

3. อินโดนีเซีย

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปอินโดนีเซียมีมูลค่ารวมประมาณ 53,770 ล้านบาท 60,529 ล้านบาท และ 72,065 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 12.57 และ 19.06 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 51,970 ล้านบาท 60,528 ล้านบาท และ 66,895 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยเกินดุลการค้าประเทศอินโดนีเซียตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2543 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 1,800 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2544 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 1 ล้านบาท เนื่องจากในปีนี้มีมูลค่าการนำเข้าสินค้าเพิ่มสูงขึ้นใกล้เคียงกับมูลค่าการส่งออกสินค้า (อัตราการเพิ่มของมูลค่าการนำเข้าสินค้าสูงกว่าอัตราการเพิ่มของมูลค่าการส่งออกสินค้า) และในปี พ.ศ. 2545 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 5,170 ล้านบาท

4. บรูไน

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปบรูไนมียุทธศาสตร์มูลค่ารวมประมาณ 1,617 ล้านบาท 1,660 ล้านบาท และ 1,714 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 2.65 และ 3.25 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 19,747 ล้านบาท 17,192 ล้านบาท และ 19,372 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยขาดดุลการค้าประเทศบรูไนตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2543 ขาดดุลการค้ามูลค่าประมาณ 18,130 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2544 ขาดดุลการค้ามูลค่าประมาณ 15,533 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2545 ขาดดุลการค้ามูลค่าประมาณ 17,658 ล้านบาท

5. ฟิลิปปินส์

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปฟิลิปปินส์มีมูลค่ารวมประมาณ 43,452 ล้านบาท 51,356 ล้านบาท และ 54,702 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 18.19 และ 6.51 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 44,715 ล้านบาท 50,085 ล้านบาท และ 46,398 ล้านบาท ตามลำดับ

ประเทศไทยขาดดุลการค้าประเทศฟิลิปปินส์ในปี พ.ศ. 2543 มูลค่าประมาณ 1,263 ล้านบาท แต่ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 กลับได้ดุลการค้ามูลค่าประมาณ 1,271 ล้านบาท และ 8,304 ล้านบาท ตามลำดับ

6. พม่า

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปพม่ามีมูลค่ารวมประมาณ 20,234 ล้านบาท 15,743 ล้านบาท และ 13,935 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ -22.20 และ -11.48 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 10,467 ล้านบาท 35,788 ล้านบาท และ 39,144 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยเกินดุลการค้าประเทศพม่าในปี พ.ศ. 2543 มูลค่าประมาณ 9,767 ล้านบาท แต่ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 กลับขาดดุลการค้ามูลค่าประมาณ 20,045 ล้านบาท และ 25,208 ล้านบาท ตามลำดับ

7. ลาว

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปลาวมีมูลค่ารวมประมาณ 15,382 ล้านบาท 18,249 ล้านบาท และ 17,357 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 18.64 และ -4.89 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 3,014 ล้านบาท 3,957 ล้านบาท และ 4,011 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยเกินดุลการค้าประเทศลาวตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2543 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 12,368 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2544 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 14,292 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2545 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 13,346 ล้านบาท

8. กัมพูชา

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปกัมพูชามีมูลค่ารวมประมาณ 13,913 ล้านบาท 20,771 ล้านบาท และ 22,141 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 49.29 และ 6.59 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 317 ล้านบาท 545 ล้านบาท และ 482 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยเกินดุลการค้าประเทศกัมพูชาตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2543 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 13,596 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2544 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 20,226 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2545 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 21,659 ล้านบาท

9. เวียดนาม

ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา (ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 ถึง 2545) ประเทศไทยส่งออกสินค้าทุกรายการแต่ละปีไปเวียดนามมีมูลค่ารวมประมาณ 33,864 ล้านบาท 35,439 ล้านบาท และ 40,630 ล้านบาท ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวที่ร้อยละ 4.65 และ 14.65 ในปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าสินค้าทุกรายการมีมูลค่ารวมประมาณ 13,331 ล้านบาท 14,521 ล้านบาท และ 10,311 ล้านบาท ตามลำดับ ประเทศไทยเกินดุลการค้าประเทศเวียดนามตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2543 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 20,534 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2544 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 20,919 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2545 เกินดุลการค้ามูลค่าประมาณ 30,318 ล้านบาท

บทที่ 4

สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญ ของไทยในอาเซียน

4.1 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในอาเซียน

จากข้อมูลของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้แบ่งโครงสร้างสินค้าส่งออกของไทยไปอาเซียนออกเป็น 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. สินค้าเกษตรกรรม (กลีกรวม, ปศุสัตว์, ประมง)
2. สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร
3. สินค้าอุตสาหกรรม
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง
5. สินค้าอื่นๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ออกไปกับตน เป็นต้น)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 9 โครงสร้างการส่งออกสินค้าของไทยไปอาเซียนในระหว่างปี พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2545 มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณปีละ 499,572 ล้านบาท โดยมีมูลค่ารวมการส่งออกเฉลี่ยของรายการสินค้าอุตสาหกรรมสูงสุดถึง 367,146 ล้านบาท และมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 73.49 ของมูลค่ารวมการส่งออกเฉลี่ยทั้งหมดในอาเซียน ลำดับที่สองเป็นรายการสินค้าเกษตรกรรม (กลีกรวม, ปศุสัตว์, ประมง) มีมูลค่ารวมการส่งออกเฉลี่ย 40,585 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 8.12 ส่วนลำดับที่สามคือรายการสินค้าแร่และเชื้อเพลิง ซึ่งมีมูลค่ารวมการส่งออกเฉลี่ย 39,334 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยที่ร้อยละ 7.87 และลำดับรายการมูลค่ารวมการส่งออกสินค้านอกลดหลั่นกันลงมา ได้แก่ รายการสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร และรายการสินค้าอื่นๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ออกไปกับตน) มีมูลค่ารวมการส่งออกเฉลี่ย 35,941 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 7.19 และ 16,566 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 3.32 ตามลำดับ

จากสัดส่วนเฉลี่ยของโครงสร้างสินค้าออกของไทยไปอาเซียนดังกล่าว รายการสินค้าอุตสาหกรรมมีมูลค่ารวมในการส่งออกสินค้าไปยังอาเซียนมากที่สุด (ร้อยละ 73.49) แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นไปที่รายการสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่เน้นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ภายในประเทศ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้นได้ และมีขีดความสามารถเพียงพอในการแข่งขันกับต่างประเทศได้เป็นหลัก การศึกษารายการสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ส่งออกไปจำหน่ายยังกลุ่มประเทศอาเซียนครั้งนี้ จึงเลือกให้สอดคล้องกับสาขาอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนตามแผนการปรับโครงสร้าง

ตารางที่ 9 โครงสร้างสินค้าออกของไทยไปอาเซียน

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : ล้านบาท						สัดส่วนเฉลี่ย	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	(ปี พ.ศ. 2541 - 2545) ร้อยละ	(ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ร้อยละ
1	สินค้าเกษตรกรรม (กลสิกรรม, ปศุสัตว์, ประมง)	52,332.2	36,991.1	36,051.3	37,596.8	39,951.6	40,584.6	8.12	-5.33
2	สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร	30,285.7	28,666.6	34,264.5	42,181.2	44,305.5	35,940.7	7.19	10.58
3	สินค้าอุตสาหกรรม	292,452.5	312,302.5	399,425.1	404,982.8	426,568.9	367,146.4	73.49	10.35
4	สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	25,404.5	27,843.4	50,993.6	48,085.1	44,341.3	39,333.6	7.87	19.81
5	อื่นๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ออกไปกับตน)	8,489.0	5,835.6	16,175.1	24,955.8	27,376.3	16,566.4	3.32	52.48
6	รวม	408,963.9	411,639.2	536,909.6	557,801.7	582,543.6	499,571.6	100.00	9.85

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

สร้างอุตสาหกรรมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก ดังนั้น สาขาอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำการศึกษาให้ทราบถึงสัดส่วนมูลค่าสินค้าที่ได้ส่งไปขายให้กับ กลุ่มประเทศอาเซียน มีดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก
2. อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ
3. อุตสาหกรรมปิโตรเคมี
4. อุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า

และจากการนำข้อมูลของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและกรมศุลกากรมาคำนวณหา สถานภาพของมูลค่าเฉลี่ยและอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญ ของไทยไปในแต่ละประเทศคู่ค้าในอาเซียน (ตารางที่ 10) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มาเลเซีย

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศมาเลเซีย ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 3,008 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 49.79 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 1,855 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 63.95 ลำดับที่สามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 648 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 33.32 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้า อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยในการส่งออกประมาณ 100 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 30.71

2. สิงคโปร์

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศสิงคโปร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 1,577 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 40.04 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 1,433 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -15.36 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 1,084 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -15.51 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้า อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 581 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.65

ตารางที่ 10 สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในแต่ละประเทศของอาเซียน

ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท						อัตราการขยายตัว : ร้อยละ					
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	
1	มาเลเซีย												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	318.7	391.2	710.8	896.2	921.0	647.6	22.75	81.70	26.08	2.77	33.32	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	75.4	67.3	218.5	81.0	58.2	100.1	-10.74	224.67	-62.93	-28.15	30.71	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	1,027.5	1,830.6	3,576.5	4,055.2	4,552.2	3,008.4	78.16	95.37	13.38	12.26	49.79	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	534.8	1,569.0	2,128.6	2,309.6	2,731.5	1,854.7	193.38	35.67	8.50	18.27	63.95	
	รวม	1,956.4	3,858.1	6,634.4	7,342.0	8,262.9	5,610.8	97.20	71.96	10.67	12.54	48.09	
2	สิงคโปร์												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	1,558.6	1,207.2	1,365.8	644.1	645.4	1,084.2	-22.55	13.14	-52.84	0.20	-15.51	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	1,218.6	280.6	411.6	372.6	619.8	580.6	-76.97	46.69	-9.48	66.34	6.65	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	751.1	1,023.0	1,922.2	1,685.9	2,500.9	1,576.6	36.20	87.90	-12.29	48.34	40.04	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	2,948.2	1,016.7	1,155.0	1,005.0	1,039.7	1,432.9	-65.51	13.60	-12.99	3.45	-15.36	
	รวม	6,476.5	3,527.5	4,854.6	3,707.6	4,805.8	4,674.4	-45.53	37.62	-23.63	29.62	-0.48	
3	อินโดนีเซีย												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	504.4	297.0	351.7	355.9	591.1	420.0	-41.12	18.42	1.19	66.09	11.14	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	7.3	42.2	48.3	68.6	76.9	48.7	478.08	14.45	42.03	12.10	136.67	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	1,068.1	1,540.2	2,785.4	2,507.2	3,001.4	2,180.5	44.20	80.85	-9.99	19.71	33.69	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	130.4	348.2	1,050.4	788.7	1,015.2	666.6	167.02	201.67	-24.91	28.72	93.12	
	รวม	1,710.2	2,227.6	4,235.8	3,720.4	4,684.6	3,315.7	30.25	90.15	-12.17	25.92	33.54	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท						อัตราการขยายตัว : ร้อยละ					
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	
4	บรูไน												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	51.6	56.9	97.6	113.8	106.3	85.2	10.27	71.53	16.60	-6.59	22.95	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	37.2	0.4	31.7	1.2	0.4	14.2	-98.92	7,825.00	-96.21	-66.67	1,890.80	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	16.7	5.5	10.3	8.5	2.3	8.7	-67.07	87.27	-17.48	-72.94	-17.55	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	67.4	4.3	0.0	0.2	2.4	14.9	-93.62	-100.00	-	1,100.00	226.59	
	รวม	172.9	67.1	139.6	123.7	111.4	122.9	-61.19	108.05	-11.39	-9.94	6.38	
5	ฟิลิปปินส์												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	331.2	422.2	817.8	406.0	515.3	498.5	27.48	93.70	-50.35	26.92	24.44	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	3.9	4.4	1.0	2.2	3.4	3.0	12.82	-77.27	120.00	54.55	27.52	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	1,170.7	1,224.6	2,329.4	2,065.0	2,052.5	1,768.4	4.60	90.22	-11.35	-0.61	20.72	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	280.6	209.1	386.5	271.1	165.6	262.6	-25.48	84.84	-29.86	-38.92	-2.35	
	รวม	1,786.4	1,860.3	3,534.7	2,744.3	2,736.8	2,532.5	4.14	90.01	-22.36	-0.27	17.88	
6	พม่า												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	227.8	207.9	378.8	325.0	365.8	301.1	-8.74	82.20	-14.20	12.55	17.95	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	22.6	1.4	1.6	1.9	1.1	5.7	-93.81	14.29	18.75	-42.11	-25.72	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	378.8	612.1	1,001.2	1,181.4	1,021.8	839.1	61.59	63.57	18.00	-13.51	32.41	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	382.1	425.4	1,100.2	661.8	534.3	620.8	11.33	158.63	-39.85	-19.27	27.71	
	รวม	1,011.3	1,246.8	2,481.8	2,170.1	1,923.0	1,766.6	23.29	99.05	-12.56	-11.39	24.60	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับที่	ประเทศ	มูลค่า : ล้านบาท						อัตราการขยายตัว : ร้อยละ					
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	
7	ลาว												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	309.1	256.3	379.6	366.9	407.8	343.9	-17.08	48.11	-3.35	11.15	9.71	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	0.0	1.3	14.0	3.4	1.7	4.1	-	976.92	-75.71	-50.00	212.80	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	89.1	96.4	121.7	300.1	202.5	162.0	8.19	26.24	146.59	-32.52	37.13	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	485.6	346.6	398.4	563.5	747.4	508.3	-28.62	14.95	41.44	32.64	15.10	
	รวม	883.8	700.6	913.7	1,233.9	1,359.4	1,018.3	-20.73	30.42	35.04	10.17	13.73	
8	กัมพูชา												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	313.5	389.7	261.2	497.1	361.3	364.6	24.31	-32.97	90.31	-27.32	13.58	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	2.7	1.8	1.7	5.1	1.3	2.5	-33.33	-5.56	200.00	-74.51	21.65	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	239.8	145.5	103.0	165.9	56.3	142.1	-39.32	-29.21	61.07	-66.06	-18.38	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	275.8	379.2	407.7	691.4	734.8	497.8	37.49	7.52	69.59	6.28	30.22	
	รวม	831.8	916.2	773.6	1,359.5	1,153.7	1,007.0	10.15	-15.56	75.74	-15.14	13.80	
9	เวียดนาม												
	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	240.2	176.9	186.6	217.3	167.0	197.6	-26.35	5.48	16.45	-23.15	-6.89	
	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	18.5	24.9	107.0	86.9	109.8	69.4	34.59	329.72	-18.79	26.35	92.97	
	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	3,023.3	3,128.9	4,923.2	4,726.3	5,019.0	4,164.1	3.49	57.35	-4.00	6.19	15.76	
	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	495.9	630.4	1,100.1	1,562.1	1,161.6	990.0	27.12	74.51	42.00	-25.64	29.50	
	รวม	3,777.9	3,961.1	6,316.9	6,592.6	6,457.4	5,421.2	4.85	59.47	4.36	-2.05	16.66	

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

3. อินโดนีเซีย

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 2,181 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 33.69 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 667 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 93.12 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 420 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.14 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 49 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 136.67

4. บรูไน

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศบรูไน ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 85 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 22.95 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 15 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 226.59 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 14 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 1,890.80 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 9 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -17.55

5. ฟิลิปปินส์

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 1,768 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 20.72 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 499 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 24.44 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 263 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -2.35 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 3 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 27.52

6. พม่า

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศพม่า ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 839 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 32.41 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 621 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 27.71 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 301 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 17.95 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 6 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -25.72

7. ลาว

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศลาว ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 508 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 15.10 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 344 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 9.71 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 162 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 37.13 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 4 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 212.80

8. กัมพูชา

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 498 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 30.22 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 365 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 13.58 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 142 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -18.38 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 3 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 21.65

9. เวียดนาม

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายในประเทศเวียดนาม ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 4,164 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 15.76 ลำดับที่สองเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 990 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 29.50 ลำดับสามเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 198 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -6.89 และลำดับสุดท้ายเป็นสินค้าอุตสาหกรรม อัญมณี และเครื่องประดับ มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีในการส่งออกประมาณ 69 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 92.97

4.2 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยในอาเซียน

อุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทย กรมศุลกากร ได้แบ่งรายการสินค้าในการส่งออก ไปจำหน่ายยังต่างประเทศภายใต้อุตสาหกรรมสาขานี้ออกเป็น 9 รายการ ดังนี้

1. กระเบื้องปูพื้น ปัดผนังและโมเสก
2. เครื่องสุขภัณฑ์
3. ลูกถ้วยไฟฟ้า
4. ของชำร่วย และเครื่องประดับ
5. ผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่นๆ
6. กระปาะแก้ว และส่วนประกอบใช้ทำหลอด
7. โพลีตกลาส และแก้วที่ขัดผิว
8. กระจกนิรภัย และกระจกรถยนต์
9. แก้ว และกระจกอื่นๆ

จากตารางที่ 11 รายการสินค้าของอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 นั้น รายการสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปี ตลอด 5 ปี สูงที่สุดคือ รายการสินค้าประเภทกระปาะแก้วและส่วนประกอบใช้ทำหลอด มีมูลค่าเฉลี่ย ประมาณ 1,083 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ -11.14 ลำดับที่สองเป็น รายการสินค้าประเภทกระเบื้องปูพื้น ปัดผนังและโมเสก มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 763 ล้านบาท มี

ตารางที่ 11 สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยที่ส่งไปกลุ่มประเทศอาเซียน

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : ล้านบาท						อัตราการขยายตัว : ร้อยละ				
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย
1	กระเบื้องปูพื้น ปิดผนังและโมเสก	584.4	655.6	740.2	870.7	962.0	762.6	12.18	12.90	17.63	10.49	13.30
2	เครื่องสุขภัณฑ์	314.7	380.6	472.4	465.8	414.6	409.6	20.94	24.12	-1.40	-10.99	8.17
3	ลูกถ้วยไฟฟ้า	149.6	120.9	286.4	219.0	200.3	195.2	-19.18	136.89	-23.53	-8.54	21.41
4	ของชำร่วยและเครื่องประดับ	19.8	17.5	24.3	13.4	10.4	17.1	-11.62	38.86	-44.86	-22.39	-10.00
5	ผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่นๆ	263.6	316.1	340.6	425.3	397.1	348.5	19.92	7.75	24.87	-6.63	11.48
6	กระเปาะแก้วและส่วนประกอบใช้ทำหลอด	1,723.9	1,023.7	1,204.7	650.5	809.0	1,082.4	-40.62	17.68	-46.00	24.37	-11.14
7	โพลีตกลาสและแก้วที่ขัดผิว	307.8	260.5	389.7	365.1	278.7	320.4	-15.37	49.60	-6.31	-23.66	1.06
8	กระจกนิรภัย กระจกรถยนต์	172.5	247.6	367.5	367.4	430.4	317.1	43.54	48.42	-0.03	17.15	27.27
9	แก้วและกระจกอื่นๆ	319.1	383.0	724.2	445.1	578.5	490.0	20.03	89.09	-38.54	29.97	25.14
10	รวม	3,855.4	3,405.5	4,550.0	3,822.3	4,081.0	3,942.8	-11.67	33.61	-15.99	6.77	3.18

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

อัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 13.30 ส่วนลำดับที่สามคือรายการสินค้าประเภทแก้วและกระจกอื่นๆ มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 490 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 25.14 และรายการสินค้าที่เหลือมีมูลค่าเฉลี่ยในการส่งออกลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ ได้แก่ รายการสินค้าประเภทเครื่องสุขภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่นๆ โพลีคาร์บอเนตและแก้วที่ขัดผิว กระจกนิรภัยและกระจกรถยนต์ ลูกถ้วยไฟฟ้า และของชำร่วยและเครื่องประดับ โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 8.17, 11.48, 1.06, 27.27, 21.41 และ-10.00 ตามลำดับ

และจากการรวบรวมมูลค่ารายการสินค้าของอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 3,943 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 18.99 ของการส่งสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศ (ตารางที่ 3) ซึ่งมูลค่าเฉลี่ยดังกล่าว กลุ่มประเทศในอาเซียนถือได้ว่าเป็นตลาดที่สำคัญและใหญ่เป็นอันดับสองรองจากตลาดญี่ปุ่นในการส่งสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยไปจำหน่าย ส่วนการขยายตัวในการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมนี้ในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 3.18. (ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2545) ดังนั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาระดับสัดส่วนของตลาดในการส่งออกนี้ไว้ และถ้าเป็นไปได้ควรที่จะทำการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุนผู้ประกอบการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยให้มีศักยภาพในการที่จะเข้าไปเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ได้มากยิ่งขึ้น พร้อมกันกับการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ เพิ่มมูลค่าสินค้าในอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกและผลิตสินค้าบางรายการเพื่อทดแทนการนำเข้าด้วย

4.3 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยในอาเซียน

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย กรมศุลกากรได้แบ่งรายการสินค้าในการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศภายใต้อุตสาหกรรมสาขานี้ออกเป็น 10 รายการ ดังนี้

1. เพชร
2. พลอย
3. ไช้มุก
4. เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยเงิน
5. เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยทอง
6. เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ
7. เครื่องประดับอัญมณีเทียม
8. อัญมณีสังเคราะห์

9. ทองคำที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป

10. โลหะมีค่าและของที่หุ้มด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ

จากตารางที่ 12 รายการสินค้าของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 นั้น รายการสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีตลอด 5 ปี สูงที่สุดคือ รายการสินค้าประเภทเครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยทอง มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 333 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 – 2545) ร้อยละ 35.54 ลำดับที่สองเป็นรายการสินค้าประเภทอัญมณีสังเคราะห์ มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 110 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14.30 ส่วนลำดับที่สามคือรายการสินค้าเพชร มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 91 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 39.71 และรายการสินค้าที่เหลือมีมูลค่าเฉลี่ยในการส่งออกลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ ได้แก่ รายการสินค้าประเภทพลอย ทองคำที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป เครื่องประดับอัญมณีเทียม โลหะมีค่าและของที่หุ้มด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยเงิน ไข่มุก และเครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 25.42, 1,255.89, 18.09, 63.37, 14.49, 36.79 และ 103.00 ตามลำดับ

และจากการรวบรวมมูลค่ารายการสินค้าของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 828 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 1.07 ของการส่งสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศ (ตารางที่ 4) ซึ่งมูลค่าเฉลี่ยดังกล่าว กลุ่มประเทศในอาเซียนถือได้ว่าเป็นตลาดที่เล็กที่สุดในการส่งสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยออกไปจำหน่าย ส่วนการขยายตัวในการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมนี้ในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 10.54 (ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2545) ดังนั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาและ/หรือเพิ่มระดับสัดส่วนของตลาดในการส่งออกนี้ตามอัตราการขยายตัวเฉลี่ย และถ้าเป็นไปได้ควรที่จะทำการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุนผู้ประกอบการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยให้มีศักยภาพในการที่จะเข้าไปเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ได้มากยิ่งขึ้น พร้อมกันกับการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ เพิ่มมูลค่าสินค้าในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และผลิตสินค้าบางรายการเพื่อทดแทนการนำเข้าด้วย

4.4 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยในอาเซียน

อุตสาหกรรมปิโตรเคมี (เม็ดพลาสติก) ของไทย กรมศุลกากรได้แบ่งรายการสินค้าในการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศภายใต้อุตสาหกรรมสาขานี้ออกเป็น 9 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 12 สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับของไทยที่ส่งไปกลุ่มประเทศอาเซียน

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : ล้านบาท						อัตราการขยายตัว : ร้อยละ				
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย
1	เพชร	41.5	74.9	171.5	82.4	83.5	90.8	80.48	128.97	-51.95	1.33	39.71
2	พลอย	58.4	48.9	101.7	107.1	112.1	85.6	-16.27	107.98	5.31	4.67	25.42
3	ไข่มุก	9.7	24.5	2.8	7.1	2.1	9.2	152.58	-88.57	153.57	-70.42	36.79
4	เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยเงิน	29.6	42.9	21.4	30.9	36.7	32.3	44.93	-50.12	44.39	18.77	14.49
5	เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยทอง	930.8	84.7	313.5	158.5	178.1	333.1	-90.90	270.13	-49.44	12.37	35.54
6	เครื่องประดับแท้ที่ทำด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ	1.5	2.2	3.6	17.9	0.8	5.2	46.67	63.64	397.22	-95.53	103.00
7	เครื่องประดับอัญมณีเทียม	30.0	43.6	50.5	54.1	56.3	46.9	45.33	15.83	7.13	4.07	18.09
8	อัญมณีสังเคราะห์	79.6	80.9	135.6	134.5	119.4	110.0	1.63	67.61	-0.81	-11.23	14.30
9	ทองคำที่ยังไม่ได้ขึ้นรูป	174.2	1.6	5.9	3.8	189.6	75.0	-99.08	268.75	-35.59	4,889.47	1,255.89
10	โลหะมีค่าและของที่หุ้มด้วยโลหะมีค่าอื่นๆ	31.0	20.0	28.9	26.7	94.0	40.1	-35.48	44.50	-7.61	252.06	63.37
11	รวม	1,386.3	424.2	835.4	623.0	872.6	828.3	-69.40	96.94	-25.42	40.06	10.54

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

1. เอทิลีน
2. โพรพิลีน
3. สไตรีน
4. ไวนิลคลอไรด์
5. อะคริลิกโพลิเมอร์
6. โพลีอะซิทัล
7. โพลีอะไมด์
8. อะมิโนเรซิน
9. เม็ดพลาสติกอื่นๆ

จากตารางที่ 13 รายการสินค้าของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 นั้น รายการสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีตลอด 5 ปี สูงที่สุดคือ รายการสินค้าประเภทโพรพิลีน มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 3,696 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2545) ที่ร้อยละ 17.56 ลำดับที่สองเป็นรายการสินค้าประเภทเอทิลีน มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 3,445 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 21.32 ส่วนลำดับที่สามคือรายการสินค้าประเภทโพลีอะซิทัล มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 1,641 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 60.49 และรายการสินค้าที่เหลือมีมูลค่าเฉลี่ยในการส่งออกลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ ได้แก่ รายการสินค้าประเภทไวนิลคลอไรด์ สไตรีน โพลีอะไมด์ อะมิโนเรซิน เม็ดพลาสติกอื่นๆ และ อะคริลิกโพลิเมอร์ โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.98, 71.44, 28.15, 13.27, 36.44 และ 76.28 ตามลำดับ

และจากการรวบรวมมูลค่ารายการสินค้าของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 13,850 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 22.39 ของการส่งสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศ (ตารางที่ 5) ซึ่งมูลค่าเฉลี่ยดังกล่าว เป็นมูลค่าที่สูงที่สุด ดังนั้น ภูมิภาคอาเซียนจึงเป็นตลาดรองรับสินค้าปิโตรเคมีที่สำคัญของไทย ส่วนการขยายตัวในด้านการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมนี้ในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 27.03 (ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2545) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากอัตราการขยายตัวดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าในอนาคตยังมีแนวโน้มที่จะขยายตลาดในภูมิภาคนี้ได้อีกมาก เนื่องจากอยู่ใกล้และได้เปรียบค่าขนส่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่อยู่ห่างไกล ดังนั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาระดับสัดส่วนของตลาดที่มากอยู่นี้ไว้ และถ้าเป็นไปได้ควรที่จะควบคุมคุณภาพของสินค้าให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนานาชาติและ/หรือสนับสนุนผู้ประกอบการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยให้มีศักยภาพในการที่จะเข้าไปเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ได้มากยิ่งขึ้น พร้อมกันกับการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ เพิ่มมูลค่า

ตารางที่ 13 สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยที่ส่งไปกลุ่มประเทศอาเซียน

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : ล้านบาท						อัตราการขยายตัว : ร้อยละ				
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย
1	เอทิลีน	2,092.3	2,646.6	4,458.8	4,003.2	4,024.7	3,445.1	26.49	68.47	-10.22	0.54	21.32
2	โพรพิลีน	2,377.0	2,892.7	4,250.5	4,675.3	4,282.8	3,695.7	21.70	46.94	9.99	-8.40	17.56
3	สไตรีน	421.4	794.1	2,158.4	2,015.3	2,662.9	1,610.4	88.44	171.80	-6.63	32.13	71.44
4	ไวนิลคลอไรด์	1,436.5	1,124.6	2,079.6	1,674.3	1,744.5	1,611.9	-21.71	84.92	-19.49	4.19	11.98
5	อะคริลิกโพลีเมอร์	95.7	153.5	339.5	642.7	862.9	418.9	60.40	121.17	89.31	34.26	76.28
6	โพลีเอซีทิล	505.8	787.4	1,711.7	2,125.2	3,076.0	1,641.2	55.67	117.39	24.16	44.74	60.49
7	โพลีเอไมด์	309.7	396.9	737.0	527.9	671.1	528.5	28.16	85.69	-28.37	27.13	28.15
8	อะมิโนเรซิน	321.5	381.9	507.8	577.9	505.8	459.0	18.79	32.97	13.80	-12.48	13.27
9	เม็ดพลาสติกอื่นๆ	205.1	429.3	529.3	453.8	578.3	439.2	109.31	23.29	-14.26	27.43	36.44
10	รวม	7,765.0	9,607.0	16,772.6	16,695.6	18,409.0	13,849.8	23.72	74.59	-0.46	10.26	27.03

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

สินค้าโดยนำไปใช้เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ของไทยให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นด้วย

4.5 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยในอาเซียน

อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทย กรมศุลกากรได้แบ่งรายการสินค้าในการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศภายใต้อุตสาหกรรมสาขานี้ออกเป็น 3 รายการ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์แผ่นรีด
2. เหล็กรูปพรรณ รูปทรงและหน้าตัด
3. เหล็กและเหล็กกล้าอื่นๆ

จากตารางที่ 14 รายการสินค้าของอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังกลุ่มประเทศอาเซียน ในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 นั้น รายการสินค้าส่งออกที่มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีตลอด 5 ปี สูงที่สุดคือ รายการสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์แผ่นรีด มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 3,809 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545 ที่ร้อยละ 35.09 ลำดับที่สองเป็นรายการสินค้าประเภทเหล็กรูปพรรณ รูปทรงและหน้าตัด มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 1,610 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -2.85 ส่วนลำดับสุดท้ายคือรายการสินค้าประเภทเหล็กและเหล็กกล้าอื่นๆ มีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 1,429 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 1.16

และจากการรวบรวมมูลค่ารายการสินค้าของอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 6,849 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 31.46 ของสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศ (ตารางที่ 6) ซึ่งมูลค่าเฉลี่ยดังกล่าว กลุ่มประเทศในอาเซียนถือได้ว่าเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในการส่งสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยออกไปจำหน่าย ส่วนการขยายตัวในการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมนี้ในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 12.49 (ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2545) ดังนั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาระดับสัดส่วนของตลาดในการส่งออกนี้ไว้ และถ้าเป็นไปได้ ควรที่จะทำการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุนผู้ประกอบการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยให้มีศักยภาพในการที่จะเข้าไปเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ได้มากยิ่งขึ้น พร้อมกันกับการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ เพิ่มมูลค่าสินค้าในอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และผลิตสินค้าบางรายการเพื่อทดแทนการนำเข้าด้วย

ตารางที่ 14 สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้าของไทยที่ส่งไปกลุ่มประเทศอาเซียน

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : ล้านบาท						อัตราการขยายตัว : ร้อยละ				
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย
1	ผลิตภัณฑ์แผ่นรีด	1,716.1	2,636.1	4,777.8	4,872.7	5,044.4	3,809.4	53.61	81.25	1.99	3.52	35.09
2	เหล็กรูปพรรณ รูปทรงและหน้าตัด	1,897.9	1,372.6	1,559.0	1,621.9	1,600.2	1,610.3	-27.68	13.58	4.03	-1.34	-2.85
3	เหล็กและเหล็กกล้าอื่นๆ	1,986.8	920.0	1,390.2	1,359.0	1,487.8	1,428.8	-53.69	51.11	-2.24	9.48	1.16
4	รวม	5,600.8	4,928.7	7,727.0	7,853.6	8,132.4	6,848.5	-12.00	56.78	1.64	3.55	12.49

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

4.6 สัดส่วนมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในอาเซียน

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ได้ทำการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 นั้น มีมูลค่าเฉลี่ยรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 25,470 ล้านบาท (ตารางที่ 15) เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับมูลค่าเฉลี่ยสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญที่ส่งไปขายในตลาดต่างประเทศอื่นๆ แล้ว คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนได้ร้อยละ 13.85 นับได้ว่าอาเซียนเป็นตลาดรองรับสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยใหญ่เป็นลำดับที่สามารถรองจากสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป

และจากตารางที่ 16 เมื่อทราบอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของแต่ละอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยแล้ว ก็สามารถนำมาคาดการณ์หาแนวโน้มมูลค่าการส่งออกของแต่ละอุตสาหกรรมพื้นฐานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพื่อที่จะได้นำตัวเลขดังกล่าวมาใช้เป็นตัวเปรียบเทียบกับตัวเลขจริงที่จะเกิดขึ้นในปีนั้นๆ ต่อไป

จากตัวเลขมูลค่าที่คาดการณ์และสัดส่วนเฉลี่ยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นตัวเปรียบเทียบความสำเร็จได้ตัวหนึ่งในการที่จะเข้าไปทำการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุนอุตสาหกรรมพื้นฐานดังกล่าวของประเทศไทย กล่าวคือ ถ้าปีใดมีโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสาขาอุตสาหกรรมพื้นฐานและต้องการดูความสำเร็จโดยวัดจากปริมาณการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานก็สามารถเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงตัวเลขมูลค่าและสัดส่วนเฉลี่ยดังกล่าวได้ โดยถ้าปีที่ทำโครงการส่งเสริมและ/หรือสนับสนุนมีมูลค่าการส่งออกและสัดส่วนน้อยกว่าหรือเท่ากับตัวเลขที่ได้คำนวณไว้ แสดงว่าไม่ประสบความสำเร็จในการทำโครงการฯ (รักษาและเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด) แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าปีใดทำโครงการฯ แล้วมีมูลค่าการส่งออกและสัดส่วนมากกว่าตัวเลขที่ได้คำนวณไว้ แสดงว่าประสบความสำเร็จในการทำโครงการฯ ดังกล่าว

ตารางที่ 15 สัดส่วนสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในตลาดอาเซียน

ลำดับที่	ตลาดส่งออก สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญ	มูลค่า : ล้านบาท						สัดส่วน : ร้อยละ					
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย
1	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	3,855.4	3,405.4	4,550.0	3,822.3	4,081.0	3,942.8	-	-	-	-	-	-
2	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	1,386.3	424.4	835.4	623.0	872.7	828.4	-	-	-	-	-	-
3	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	7,765.1	9,606.9	16,772.7	16,695.6	18,408.9	13,849.8	-	-	-	-	-	-
4	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	5,600.8	4,928.7	7,727.0	7,853.6	8,132.4	6,848.5	-	-	-	-	-	-
5	รวมอาเซียน (1+2+3+4)	18,607.6	18,365.4	29,885.1	28,994.5	31,495.0	25,469.5	12.48	12.68	15.26	14.72	14.10	13.85
6	สหภาพยุโรป	32,484.7	23,603.0	27,417.8	27,888.9	28,314.2	27,941.7	21.78	16.30	14.00	14.16	12.68	15.78
7	ญี่ปุ่น	9,674.1	11,992.1	19,890.2	19,444.1	17,408.7	15,681.8	6.49	8.28	10.16	9.87	7.80	8.52
8	สหรัฐอเมริกา	23,144.7	23,881.9	32,538.6	33,315.9	34,556.8	29,487.6	15.52	16.49	16.61	16.91	15.47	16.20
9	อื่นๆ	65,239.9	66,987.0	86,129.0	87,351.7	111,554.7	83,452.5	43.74	46.25	43.97	44.34	49.95	45.65
10	รวม	149,151.0	144,829.4	195,860.7	196,995.1	223,329.4	182,033.1	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

ตารางที่ 16 การคาดการณ์มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่คาดว่าจะส่งออกไปกลุ่มประเทศอาเซียน

ลำดับที่	รายการ	มูลค่า : ล้านบาท						มูลค่า (ประมาณการ) : ล้านบาท				
		พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	เฉลี่ย	พ.ศ. 2546e	พ.ศ. 2547e	พ.ศ. 2548e	พ.ศ. 2549e	พ.ศ. 2550e
1	สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก	3,855.4	3,405.4	4,550.0	3,822.3	4,081.0	3,942.8	4,068.2	4,197.6	4,331.1	4,468.8	4,610.9
2	สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ	1,386.3	424.4	835.4	623.0	872.7	828.4	915.6	1,012.0	1,118.6	1,236.3	1,366.5
3	สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี	7,765.1	9,606.9	16,772.7	16,695.6	18,408.9	13,849.8	17,593.5	22,349.0	28,389.9	36,063.7	45,811.7
4	สินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า	5,600.8	4,928.7	7,727.0	7,853.6	8,132.4	6,848.5	7,703.9	8,666.1	9,748.5	10,966.1	12,335.7
5	รวม	18,607.6	18,365.4	29,885.1	28,994.5	31,495.0	25,469.5	30,281.1	36,224.6	43,588.0	52,734.9	64,124.8

หมายเหตุ : อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ของมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกร้อยละ 3.18

อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ของมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับร้อยละ 10.54

อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ของมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีร้อยละ 27.03

อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (ปี พ.ศ. 2542 - 2545) ของมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้าร้อยละ 12.49

e คือ ตัวเลขประมาณการ

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร และจากการคำนวณ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากโครงสร้างการส่งออกสินค้าของไทยไปอาเซียนในระหว่างปี พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2545 ซึ่งมีมูลค่ารวมเฉลี่ยปีละ 499,572 ล้านบาท โดยมีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยต่อปีของรายการสินค้าอุตสาหกรรมสูงสุด 367,146 ล้านบาท มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 73.49 ของมูลค่ารวมการส่งออกเฉลี่ยทั้งหมด ในขณะที่ลำดับที่สองเป็นรายการสินค้าเกษตรกรรม (กสิกรรม, ปศุสัตว์, ประมง) มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยต่อปี 40,585 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 8.12 ส่วนลำดับที่สามคือรายการสินค้าแร่และเชื้อเพลิง มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยต่อปี 39,334 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 7.87 และลำดับรายการมูลค่าการส่งออกสินค้าเฉลี่ยต่อปีรองลงมกันลงมา ได้แก่ รายการสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร และรายการสินค้าอื่นๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ออกไปกับตน) มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยต่อปี 35,941 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 7.19 และ 16,566 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 3.32 ตามลำดับ นั้น

สรุปได้ว่า ลำดับมูลค่าเฉลี่ยในการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยไปยังแต่ละประเทศคู่ค้าในอาเซียนสามารถเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้

1. มาเลเซีย

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศมาเลเซีย ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตามลำดับ

2. สิงคโปร์

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศสิงคโปร์ ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตามลำดับ

3. อินโดนีเซีย

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ ตามลำดับ

4. บรูไน

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศบรูไน ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ตามลำดับ

5. ฟิลิปปินส์

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตามลำดับ

6. พม่า

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศพม่า ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตามลำดับ

7. ลาว

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศลาว ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตามลำดับ

8. กัมพูชา

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตามลำดับ

9. เวียดนาม

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศเวียดนาม ระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี รองลงมาได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก และสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตามลำดับ

สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยทุกสาขาที่ได้ทำการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2545 มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีทั้งสิ้น 25,470 ล้านบาท เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญที่ส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดอื่นคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 13.85 ซึ่งตลาดในอาเซียนใหญ่เป็นอันดับสามรองจากสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญในแต่ละสาขาของไทยมีมูลค่าและสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนดังต่อไปนี้

1. สินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก

มูลค่าสินค้าของอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีรวมทั้งสิ้น 3,942.8 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 18.99 ของการส่งสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยไปต่างประเทศ ซึ่งมูลค่าเฉลี่ยและสัดส่วนเฉลี่ยดังกล่าวนี้ กลุ่มประเทศในอาเซียนถือได้ว่าเป็นตลาดที่สำคัญและใหญ่เป็นอันดับสองรองจากตลาดในญี่ปุ่น ส่วนการขยายตัวในการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 3.18

2. สินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

มูลค่าสินค้าของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีรวมทั้งสิ้น 828.4 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 1.07 ของการส่งสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปต่างประเทศ ซึ่ง

มูลค่าเฉลี่ยและสัดส่วนเฉลี่ยดังกล่าวนี้ กลุ่มประเทศในอาเซียนถือได้ว่าเป็นตลาดที่เล็กที่สุดในการส่งสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยออกไปจำหน่าย ส่วนการขยายตัวในการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 10.54

3. สินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

มูลค่าสินค้าของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีรวมทั้งสิ้น 13,849.8 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 22.39 ของการส่งสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยไปต่างประเทศ ซึ่งมูลค่าเฉลี่ยและสัดส่วนเฉลี่ยดังกล่าวนี้ เป็นมูลค่าและสัดส่วนที่สูงที่สุด ดังนั้น ภูมิภาคอาเซียนจึงเป็นตลาดรองรับสินค้าปิโตรเคมีที่สำคัญของไทย ส่วนการขยายตัวในด้านการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 27.03

4. สินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

มูลค่าสินค้าของอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนตลอด 5 ปี (พ.ศ. 2541 – 2545) มีมูลค่าเฉลี่ยต่อปีรวมทั้งสิ้น 6,848.5 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยในอาเซียนร้อยละ 13.46 ของการส่งสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยไปต่างประเทศ ซึ่งมูลค่าเฉลี่ยและสัดส่วนเฉลี่ยดังกล่าวนี้ กลุ่มประเทศในอาเซียนถือได้ว่าเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในการส่งสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยออกไปจำหน่าย ส่วนการขยายตัวในการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าในภูมิภาคอาเซียนมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 12.49

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผลที่ได้จากการศึกษาสัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน นั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาระดับสัดส่วนของตลาดนี้ไว้และ/หรือเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยสามารถทำการสำรวจและจัดทำข้อมูลอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจกของไทย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการหาทางเลือกจัดทำแผนและ/หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก พร้อมกันกับส่งเสริมการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ ส่งเสริมการ

นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในอุตสาหกรรมเซรามิก แก้วและกระจก เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเซรามิก แก้วและกระจกให้สูงขึ้น และผลิตสินค้าบางรายการเพื่อทดแทนการนำเข้า

2. ผลที่ได้จากการศึกษาสัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน นั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาระดับสัดส่วนของตลาดนี้ไว้และ/หรือเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยสามารถทำการสำรวจและจัดทำข้อมูลอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการหาทางเลือกจัดทำแผนและ/หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ พร้อมกันกับส่งเสริมการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับให้สูงขึ้น และผลิตสินค้าบางรายการเพื่อทดแทนการนำเข้า

3. ผลที่ได้จากการศึกษาสัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน นั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาระดับสัดส่วนของตลาดนี้ไว้และ/หรือเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยสามารถทำการสำรวจและจัดทำข้อมูลอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของไทย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการหาทางเลือกจัดทำแผนและ/หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมปิโตรเคมี พร้อมกันกับส่งเสริมการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าปิโตรเคมีโดยนำไปใช้ เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

4. ผลที่ได้จากการศึกษาสัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน นั้น ประเทศไทยควรที่จะรักษาระดับสัดส่วนของตลาดนี้ไว้และ/หรือเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยสามารถทำการสำรวจและจัดทำข้อมูลอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าของไทย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการหาทางเลือกจัดทำแผนและ/หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า พร้อมกันกับส่งเสริมการพัฒนาวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแหล่งภายในประเทศหรือที่ได้มาจากต่างประเทศ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเหล็กและเหล็กกล้าให้สูงขึ้น และผลิตสินค้าบางรายการเพื่อทดแทนการนำเข้า

5. ผลที่ได้จากการศึกษาสัดส่วนมูลค่าสินค้าส่งออกอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน ทำให้ทราบสถานภาพเบื้องต้นของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของไทยไปยังแต่ละประเทศของอาเซียน ดังนั้น ผลการศึกษาที่ได้ควรที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐานไปจำหน่ายยังกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น นำ

ไปใช้ประกอบในการพิจารณาจัดทำนโยบาย แผน และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม
พื้นฐานที่ส่งออกไปจำหน่ายในกลุ่มประเทศอาเซียนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เป็นต้น และผลการ
ศึกษาที่ได้ยังสามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานโครงการอุตสาหกรรม
พื้นฐานต่างๆ ที่ได้รับการส่งเสริมและ/หรือที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

1. การค้าระหว่างประเทศของไทย, ข้อมูลเศรษฐกิจการค้า, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กระทรวงพาณิชย์.
2. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, กระทรวงพาณิชย์.
3. ภาพรวมอุตสาหกรรมไทย, สำนักวิเคราะห์และประสานแผนภาคการผลิตและบริการ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
4. สถิติการนำเข้า – ส่งออก, กรมศุลกากร, กระทรวงการคลัง.
5. เศรษฐกิจไทยไตรมาส 4 ปี 2545 และแนวโน้ม ปี 2546, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.